239

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

5

Düşman Kapan gemilerile yapılan muharebeler
1940 - 1941

1948

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

5

Düşman Kapan gemilerile yapılan muharebeler
1940 - 1941

1948

İçindekiler

	Sahife numarası
Başlangıç	1

1 — İngiliz Bahriyesinin gizli eserlerinden olan bu kitap; gizliliğine itina va'di ile alınmış ve dilimize çevrilerek yayımlanmıştır.
2 — Hizmete özel yayımlar gibi işleme tâbi tutulacak, gemi ve mevkilerde yalnız subayların faydalanması sağlanacaktır.

B) (Cornawall) takip ettiği rotalar	28
C) (Cormoran) ve harekâtı hakkında kısaltılmış bilgiler .	29
E) Mesaj	31
Krokiler hakkında bazı notlar	33

Düşmanın kapan gemilerile yapılan muharebeler

1940 - 1941

Başlangıç :-

I. Bu deniz muharebeleri özeti, 1941 yılının sonuna kadar düşmanın kapan gemilerile yapılan sekiz muharebeyi ihtiva etmektedir. Yirmisekiz ay süren bu dönem içinde, silâhlandırılmış Mihver ticaret gemileri, bir İngiliz kruvazörü, bir silâhlı ticaret kruvazörü ve 618,108 ton tutarında ticaret gemisi batırmışlardır [1]. Bu dönem içinde kendileri ise hüviyeti tesbit edilen yedi gemiden üçünü ve ikmal gemisi olması muhtemel diğer iki gemiyi kaybetmişlerdir.

Bu rakamlar, geçen harpteki kayıplarla kıyaslandığı zaman, şu sonuca varılır. 1914 - 1918 yıllarının 51 ayında, on silâhlı ticaret gemisi, 12,741,781 tondan ibaret olan genel tonajın 427,433 tonu, yani yüzde 3,3 nü batırmışlardır. Bu on silâhlı düşman ticaret gemisinden, dördü batmış, üçü gözaltı edilmiş, biri karaya oturmuş ve ikisi Almanyaya dönmüştür.

(Sydney) ile (Kormoran) arasında, 19 - Kasım - 1941 günü [2] Avustralyanın batı kıyıları açıklarında yapılan muharebe, (Alcantara) ile (Greif) ın 28 - Şubat - 1916 da Şimaldenizinde yaptıkları muharebeye benzemektedir. (Alcantara) torpedo menzili dahilinde düşmana yaklaşırken torpedo isabeti almış ve kendisi batarken açtığı şiddetli bir topçu ateşi neticesinde (Greif) de batmıştır.

(Alcantara) nın harekâtından çıkarılacak başlıca ders, torpedo atış mesafesinin oldukça dışında bulunmanın zarurî olduğudur. Deniz Başkomutanı Amiral (Jellico) silâhlı ticaret gemisi (Ramsey) ın 18 - Ağustos-1915 günü (Moray Firth) açıklarında, maskelenmiş mayn gemisi (Meteor) tarafından torpedolanmasından sonra neşrettiği bir emirde, gemilerin, şüpheli gemilere kıçomuzluklarından yaklaşmalarını ve torpedo atışlarının yapılabileceği kerterizlerde bulunmamalarını ihtar etmiş ve ayrıca, şüpheli gemilerin süvarilerinden kendilerine ait vesikaları kendi vasıtalarile getirmelerini talep etmelerini bildirmiştir. [3]

(Alcantara) nın harekâtı :- 28 - Temmuz - 1940

II. 15 - Temmuz - 1940 ta, Cenubî Amerika suları deniz kuvvetleri Komutanı Tümamiral (Sir Henry Harwood) forsunu (Hawkins) e çek-

[1] Batan genel tonajın takriben % 7,3 ü.
[2] VII. nci kısma bakınız.
[3] Anavatan donanması emirleri 24 - Ağustos - 1915.

miş olduğu halde yirmidört saatlik bir ziyaret için (Montevideo) limanına giriyordu. (Hawskins) ertesi günü (Plate) bölgesini karakol etmek üzere limandan hareket etti.

Son günlerde alınan haberlerden, düşmanın bir kapan gemisinin şimali Atlantikte bulunduğu anlaşılıyordu. 17 - temmuz günü amirale gelen bir raporda, bir Alman gemisinin 15 - temmuz günü (Cape verde) adasının batısı açıklarında bulunduğunun telsiz kerterizile tesbit edildiği bildiriliyordu. Bu haber, evvelce, İrlanda kıyıları açıklarında hüviyeti meçhul gemilerin görüldüğü hakkında alınan raporlarla birlikte mütalea edilince, bir kapan gemisinin güney Atlantike doğru yol almakta olduğu anlaşılıyordu. Bunun üzerine, Amiral (Harwood), (Rio de Janeiro) nun (Santos) bölgesinde karakol yapmakta olan ve Deniz Albayı (J. C. P. İngham) ın komutasında bulunan (Alcantara) silâhlı ticaret kruvazörüne [1], (Pernamboco) açıklarında karakol yapması emrini verdi ve kendisi de (Hawkins) ile (Rio - Santos) bölgesine hareket etti.

Amiral (Plate) bölgesindeki önemli kavşak noktalarının savunması için, her iki gemiyi de esas karakol sahalarına göndermeğe karar vermiş bulunuyordu. Bu suretle, beklenen kapan gemisi, iktısadî süratle doğruca (Plate) bölgesine seyrettiği takdirde, (Pernamboco) nun cenubuna inmiş bulunacak ve bu sırada kendi gemileri de tam zamanında bu bölgede bulunmuş olacaklardı.

Ertesi günü, 18 - temmuz, amirale gelen bir raporda, 13 - temmuz günü veya takriben bu günlerde, silâhlı bir düşman ticaret gemisinin Antil adaları bölgesinde (King John) [2] ve (Davisian) adlı iki İngiliz ticaret gemisini batırdığı ve 17 - temmuz günü (Rekum) adlı Alman yağ gemisinin (Tennerif) den hareket ettiği bildiriliyordu.

Bu haberlerden, yağ gemisinin kapan gemisinin mazotunu ikmal etmek niyetinde olduğu anlaşılıyordu.

19 ve 21 - temmuz günleri (Hawkins), (Rio) açıklarını karakol etti. Amiral 22 - temmuz günü yaptığı durum muhakemesinde, silâhlı ticaret gemisinin, telsiz kerterizile alınan 15 - temmuz tarihli mevkiden güneye seyrettiği takdirde, şimdi (Pernamboco) dan geçen arz dairesinin güneyine inmiş olması lâzımgeleceğini tahmin etti ve 20 - temmuz günü (Pernamboco) bölgesine ulaşmış olan (Alcantara) ya saat 16,30 u

[1] Alcantara, 22209 gros ton, sürat 19 mil, topları 6 - 8 pusluk, menzil 14000 yarda.

[2] Davisian ticaret gemisi, 6433 ton. 10 - temmuz günü, (Barbados) un poyraz cihetinde ve 447 mil uzaklığında.

A = 18 20 +, T = 54 00 — olan mevkide battı.

M. V. King John, 5228 ton, 13 - temmuz günü (Sombrero geçidinin gündoğuşu poyraz cihetinde ve 250 mil uzağında).

A = 20 45 +, T = 59 43 — olan mevkide battı. Bu mevki takribidir.

biraz geçe verdiği emirde [1], (Trinidad) adalarını aramak üzere hareket etmesini bildirdi [2]. Zira bu adalar, geçen harpte zaman zaman Alman kapan gemileri tarafından kullanılmıştı. Bunun üzerine (Alcantara), (Trinidad) adasının güney batısında ve güney Amerika kıyılarından 250 milden daha uzakta bulunan bir deniz sahasını karakol etmeğe başladı.

23 - Temmuz günü (Hawkins), (Sao Sebastiano) [3] adasının kuzey doğusunda (Arndale) mevkiinde akaryakıt ikmali yaptı ve sonra İngiliz ticaret gemilerinin güney Amerika kıyıları açıklarında (Rio de Janeiro) ile (Plate) arasındaki seyir yolları üzerinde karakol yapmağa başladı.

Amiral (Harwood), 25 - temmuz günü aldığı bir raporda, bir Alman denizaltı gemisinin 18 - temmuz günü (Capeverde) adası açıklarında bir Norveç yağ gemisini batırdığını öğrenmiş bulunuyordu. Bu suretle, 15 - temmuz günü telsiz kerterizile tesbit edilen geminin, bir denizaltı gemisi olduğu sarih surette anlaşılmış bulunuyordu. Bununla beraber Antillerden gelen diğer haberlerde, (Freetown) a gelmesi beklenen üç geminin muvasalat tarihlerinin geciktiği ve bundan, muhtemel olarak bir düşman denizaltı gemisinin Antillerde, diğer birinin de güney Atlantikte bulunması ihtimali kuvvetleniyordu.

Bu sebepten, (Hawkins) 26 ve 27 - temmuz günleri (Rio) ile (Plate) arasında İngiliz ticaret gemilerinin seyir yolları üzerinde karakol yapmağa başladı.

26 - Temmuz sabahı (Alcantara) (Trinidad) adası dolaylarını aradı ve ertesi günü zevalinde A = 23° 25′ —, T = 31° 47′ — olan mevkie vâsıl oldu. 28 - temmuz günü saat 10,00 da A = 24° 39′ —, T = 33° 07′ — olan mevkiden [4] yıldız 75 G. ve 11 1/2 mil süratle seyrederken direkteki gözcü sancak başomuzluğu istikametinde doğuya seyreden bir geminin direk uçlarını gördü. (Alcantara) görünen gemiyi önlemek maksadile rota tebdil etti. Mesafe 23,000 yardaya indiği zaman hüviyeti meçhul gemi bir an için kendisine doğru döndü, fakat sonra yeniden rota değiştirerek uzaklaşmağa başladı. (Alcantara) takibe başladı. Ve mesafe açmağa başladığı için süratini evvelâ 15 mile ve sonra tam yola çıkardı. Zevale doğru gemi (20) ve 13,00 e doğru 22 mil süratle seyrediyordu. Hava güzel ve açık ve gündoğudan hafif bir rüzgâr esiyordu.

Saat 14,00 te (Alcantara) A = 24° 03′ —, T = 31° 56′ — olan mevkie geldiği zaman, meçhul gemi sancağa rota değiştirdi ve Alman harp bandırasını çekerek 16000 yarda mesafeden iki toplu bir salvo ile atışa başladı, (bu mesafe Alcantaranın 6 pusluk toplarının gaye menzilinden 2000 metre daha fazla idi) ve birkaç saniye sonra bunu dört toplu iki salvo takip etti.

[1] 22 - Temmuz günü saat 16,32.
[2] Evvelce Trinidadda idi.
[3] Rio de Janeiro ile Santos arasında.
[4] Rio de Janeiro'ın takriben 600 mil doğusunda.

2 toplu salvodan bir mermi iskele başomuzluğu istikametinde 100 yarda uzun düşmüştü. İkinci salvodan bir mermi (Alcantara) nın sahte bacasının hemen gerisine isabet etti ve diğer bir mermi güverteye ve 4 numaralı topun hemen yanına düşerek bu topun nişancısını öldürdü ve atış kontrol manzumesinin kablolarından bir kısmını tahrip ederek mesafe ve yan tertibatını kullanılmaz bir hale getirdi. Bu salvo muhtemelen geminin ana antenini de tahrip etmişti ki; bu anten saat 14,6 ile 14,9 arasında uçmuş bulunuyordu. Üçüncü salvodan bir mermi (Alcantara) nın bordasına isabetle makine mürettebatının mangasında infilâk etti ve bir diğeri güverte mangasına isabetle bölük subayını öldürdü. Saat 14,08 de gemi makine dairesi istikametinde su kesimine bir isabet aldı ve içeri su girmeğe başladı ve bunun neticesi olarak ta sürati tedricî olarak azalmağa başladı.

Maamafih, (Alcantara) saat 14,1 de gaye menzilden düşmana ateş açmıştı. İlk salvo sağa kısa düştü. Atış kontrol manzumesi etrafında uçuşan mermi parçaları ikinci salvonun gözetlenmesine engel oldu. Düşman, çok yüksek bir atış süratile atışa devam ediyor ve (Alcantara) ya devamlı olarak isabetler sağlıyordu.

Yüksekte paralanan birçok mermilerin ıslıklar çıkaran parçaları yakınlara düşüyordu. Bu infilâklar ve (Alcantara) nın top sesleri, nişangâh nâzımlarının komutaları duymasına mâni olduğu için, nişangâhlar kısa bir zamanda işe yaramaz hale gelmişti. (Alcantara) birçok defalar mesafe ve yanı düzelterek atışını tanzim etti. Bütün bu gecikmelere rağmen, atılan salvolardan birkaçı ile düşmanı (+) sukutlar içine aldı ve 14,13 te geminin baş direği civarında bordasında parlak bir ziya göründü. Düşmanın iskele baş topu bir daha ateş etmedi. Salvolar intizamını kaybetti ve ateş sürati azalmağa başladı.

14,20 de (Alcantara) nın sürati 15 mile düştü. Bu sırada düşman gemisi geriye döndü ve iki kıç topu ile atışa devam ederek denize sis yapıcı şamandıralar atmağa başladı. (Alcantara) atışa devam ediyordu. Fakat evvelce (9800) yarda olan mesafe şimdi artmağa başladı. Saat 14,35 te (Alcantara) sancağa dönüş yaparak iskele bataryası ile atışa başladı. Ve düşmanın iskele tarafına bir isabet temin etti. Düşman buna iskele tarafındaki üç topu ile mukabele etti ve denize sis yapıcı bir şamandıra daha attı. Bu sırada (Alcantara) nın sürati on mile düştü. Düşman ise 12 - 15 mil arasında bir süratle seyrediyordu. Bu suretle düşman direklerinin uçları görülünceye kadar uzaklaştı. (Alcantara) en yüksek irtifa derecesile atışa devam etti. Fakat hedef sis ile örtülmüştü. Düşman sis perdesinden kurtulduğu zaman (Alcantara) iskele bataryası ile gaye menzilden birkaç atım daha attı. Düşman da üç topu ile isabetsiz birkaç salvo ile mukabelede bulundu. 15,15 de, (Alcantara) nın mevkii A=24° 10′ — ,T=31° 51′ — iken, gayrı muntazam surette atılan ve

kısa düşen birkaç atım müstesna, ateş kesilmiş bulunuyordu. (Alcantara) bir müddet hemen hemen stop etti.

Düşman (Alcantara) ya yaklaşmak ister gibi görünen bir rota tebdili yaptıktan sonra, tekrar döndü ve iskele tarafına hafif surette yatmış olduğu halde 15 mil süratle uzaklaşmağa başladı. Son defa, saat 15,30 da görüldüğü zaman (29,000) yarda uzakta bulunuyor ve güneye seyrediyordu. Kat'i netice ile sonuçlanmıyan bu çetin savaş bu suretle sona ermiş bulunuyordu. Bu savaşta (Alcantara) 152 mermi atmıştı.

Düşman ateşinin tesirini anlamak üzere yapılan sıkı bir tetkik sonunda, düşmanın bütün muharebe devamınca şerapnel veya (Antipersonel) mermi kullaıldığı anlaşıldı. Bu mermilerden bir kısmı havada ve sekiz tanesi de isabet eder etmez infilâk etmişti. Bu mermilerin parçaları pek fazla idi ve bir isabette 500 kadar delik ve çöküntü sayıldı. Personele vâkı tehlike aşikârdı. Bu sebepledir ki; (Alcantara) nın verdiği rapor aşağıdaki teklifleri ihtiva ediyordu :

a) Bütün toplar siperlik içersine alınmalıdır. Bunlar yalnız can korumak için değil, ayni zamanda nişangâh nâzımlarını top dumanından muhafaza etmelidir.

b) Atış kontrol manzumesinin kabloları güverte altında bulunmalı ve daha iyi surette muhafaza altına alınmalıdır.

c) Açıkta görev alan herkese çelik miğfer verilmelidir.

d) Telemotor kabloları daha iyi surette muhafaza altına alınmalıdır.

e) Köprüüstü, atış kontrol mevkii ve diğer mevkilerin korunması için daha fazla kum torbası tahsis edilmelidir.

f) 6 pusluk (Mark VII) topların 14000 yarda olan menzili, düşman gemilerinin top menzillerinden az olduğundan, bu toplar 6 pusluk (Mark XII) toplarla, veya diğer müsait menzilli toplarla değiştirilmelidir. [1]

(Alcantara) muharebeye devam etmek için mümkün olan her çareye baş vurdu. Buna rağmen kapan gemisinin kaçmağa muvaffak olması, (Alcantara) nın makine dairesine aldığı bir isabetle geminin süratten düşmesini intaç eden harp talihine atfedilmelidir. [2]

(**Carnarvon castle**) **nın harekâtı** : 5 - Aralık - 1940

III) Deniz Albay (H. W. M. Hardy) nın komutasında bulunan silâhlı İngiliz ticaret kruvazörü (Carnarvon Castle) [3] Düşmanın bir kapan gemisile 5- Aralık- 1940 günü cenubî Atlantikte bir muharebe yaptı. Bu muharebe, (Alcantara) nın 28 - Temmuz - 1940 ta yaptığı muharebeye çok

[1] (Alcantara) sonradan, 18,500 yarda menzili bulunan iki adet 6 pusluk ve 11,700 yarda menzili bulunan 6 adet 6 pusluk topla donatılmıştır.

[2] Savaş esnasında (Alcantara) nın çektiği işaretler için ek A. ya bakınız.

[3] (Carnarvon Castle), 20063 gros ton, sürat 18 mil. Topları, 8 adet 6 pusluk, menzil 14000 yarda.

benziyordu. Bu muharebeler, uzun menzilli toplarla ve modern ateş kontrol manzumelerile donatılmış tonajları küçük düşman gemilerine karşı, sözü geçen iki geminin büyük siluetlere, daha kısa menzilli toplara ve basit atış kontrol manzumelerine malik olmak yüzünden karşılaştıkları büyük zorlukları göstermektedir. Zira, (Alcantara) nın top menzili hasmınınkine nazaran (2000) yarda, (Carnarvon castle) nınki de (3000 yarda kısa olduğundan, bu gemilerin topları atış mesafesine girinceye kadar, düşman, 20 dakika müddetle bu büyük siluetli hedefe karşı devamlı ve serbesce atış yapmak imkânını kazanmıştı aşağıdaki, özet (Carnarvron castle) ın tuttuğu kayıtlardan çıkarılmıştır. [1]

(Carnarvon castle) 5 - Aralık - 1940 günü Güney Amerikanın doğu kıyıları açıklarında A = 30° 52′ — ve T = 42° 53′ — olan mevkide bulunuyor ve almış olduğu emir gereğince, 9 aralık günü (Montevideo) da bulunabilmek üzere K. 35° batıya 18,3 mil süratle seyrediyordu. (2. Numaralı plâna bakınız) işte bu sırada, rü'yet hududunun gayesinde ve 19,000 yarda mesafede şüpheli bir gemi gördü, meçhul gemi uzaklaşıcı bir rota takip ettiğinden, (Carnarvon castle) süratini arttırdı ve gemiye işaretle durmasını bildirdi. Meçhul gemi durdu. Bunun üzerine (Carnarvon castle) saat 7,57 de tek topla bir atım attı ve bu kısa düştü. Meçhul gemi 30 saniye sonra takriben 17.000 yarda mesafeden, 4 veya 5 toplu bir salvo ile mukabele etti. Bu mesafe (Carnarvon castle) ın 6 pusluk toplarının menzilinden (3000) yarda kısa olduğundan, Albay (Hardy) mesafeyi kısaltmak ve bu suretle sancak bataryayı teşkil eden topların hepsini ateşe iştirak ettirebilmek üzere iskeleye bir dönüş yaptı.

Bu rota tebdili mesafeyi kısalttı ve 20 dakika sonra mesafe 14,000 yardaya düştü. Atışa başlıyan (Carnarvon castle) düşmana birçok isabetler kaydederek kıç tarafında yangın çıkardı ve görünüşe göre geminin iskele bataryasını geçici olarak bir topa indirdi. Düşman bu bir tek topla bir müddet atışa devam etti. Bundan sonra düşman bir sis perdesi arkasında sancağa dönüş yaptı ve müteakıben sis perdesi arkasından çıkarak sancak bataryası ile dört toplu salvolarla yeniden atışa başladı.

(Carnarvon castle) saat 8,38 de iki torpedo izinin kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu gördü. Tam zamanında alabanda dümen ile sancağa dönüş yaparak iki izin arasına girdi. Bu suretle torpedolar isabet atmeksizin her iki bordadan ellişer yarda açıktan geçti.

Saat 8,44 te mesafe (8000) yardaya indiği zaman, düşman iskele bataryasını bir kere daha atışa iştirak ettirdi ve (Carnarvon castle) e

---

[1] Raporun içindekilerden savaşın cereyan tarzını takip etmek o kadar kolay değildir, zira, bu raporda zamana ait pek az kayit bulunmakta ve takip edilen rotayı gösteren ilişik krokideki bir mikyasa göre yapılmamış bulunmaktadır. 3 numaralı krokiye, 33. sahifedeki ve krokilere ait izahata bakınız.

birçok isabetler temin ederek geminin muhtelif yerlerinde yangınlar çıkardı. Bunun üzerine Albay (Hardy), saat 9,11 de yangınları bir sis perdesi gerisinde bastırmak için mesafeyi açmağa karar verdi. (Carnarvon castle) ın atış kontrol manzumesi tamamen sukut etti ve toplar müstakil olarak atışa devam etti. Muharebe sahasını kaplıyan dumanın artması ve düşmanın sık sık sis perdesi arkasına girip tekrar çıkması ve kısa sukutlar arasından düşmanın gözetilmesi çok güçleştiğinden, isabet temin etmek tamamen bir talih meselesi olmuştu. Bununla beraber, (Carnaruon castle) 14,000 yarda olan gaye menzilden düşmanın köprüüstünün altında infilâk eden bir isabet temin ettiğini iddia edilmektedir. Kapan gemisi mesafe 18,000 yardaya çıkıncaya kadar atışa devam etti. (Carnarvon castle) her nekadar düşmanla muharebe temasını muhafaza etmek için rotasını tebdil ettise de, düşman, artan dumana ilâve olarak yaptığı bir sis perdesi arkasında 18 mil süratle poyraz istikametinde gözden kayboldu.

Saat 11,15 te (Carnarvon castle) in bütün yangınları söndürülmüş bulunuyordu. Albay (Hardy) gemisinin duçar olduğu ağır hasar neticesinde (Montevideo) ya yol verdi ve 7 - aralık günü saat 19 da salimen bu limana geldi.

Düşman gemisi boylu ve az Fribordlu 10,000 tonluk bir gemi idi. Boyası çok koyu kurşuni veya siyah, iki direkli tek bacalı, balta başlı ve kruvazör kıçlı idi. (Alcantara) ın düşmanla yaptığı muharebede infilâk eden mermiler çok küçük parçalara ayrılmış olduğu halde, bu muharebede hiç şarapnel kullanılmadı. (Carnarvon castle) en az 27 tam isabet aldı. Geminin bütün elektrikli muhabere donanımı ile, muhabere boruları donanımı, muhabere telgrafları, makine dairesile olan telefon donanımı sukut etti. Telsiz anteni harap oldu. Biri hariç olmak üzere bütün vasıtalar delik deşik oldu. Ana egzost borusunun makinelerle irtibatı kesildi. Kuzina tamamen harap oldu.

Güney Amerika suları kuvvetleri komutanı komodor, (F. H. Pegram) ertesi günü gemiye yaptığı ziyarette (Carnarvon castle) in üstün bir düşmana karşı yiğitçe ve şevkle döğüştüğünü takdirle belirtti.

(Leander) ın, (R. A. M. B. 1) yı batırışı :- 27 - Şubat - 1941

IV — Deniz Albay (R. H. Bevan) ın komutasında bulunan Yenizelanda deniz kuvvetlerine bağlı (Leander) [1] 27 - Şubat - 1941 de İtalyan kapan gemisi (R. A. M. B. 1) ile Hind Okyanusunda muvaffakıyetli bir savaş yaptı.

(Leander) 27 - şubat sabahı saat 10,37 de [2], (Maldive) adalarına Kuzey istikametinde A = 01° 00′ +, T = 68° 30′ + olan mevkide

[1] (Leander) kruvazörü, 7270 ton, sürati 32,5 mil, silâhları : 8 adet 6 pusluk 8 adet 4 pusluk hava defi.

[2] Mıntaka = — 5,5 saat

20 mil süratle karakol yaparken, pruvası istikametinde gündoğuşu istikametine oldukça yüksek süratle seyreden bir gemi gördü. Bu gemiye yaklaşmak maksadile süratini (23) mile çıkardı. Yaklaşma esnasında, bunun muz nakliyatında kullanılan (R. A. M. B. I) sınıfı İtalyan gemilerinden birisi olması ihtimalinden şüphe ederek, rotası ilersine bir ihtar mermisi attı. Bunun üzerine mürettebat saat 11,15 te savaş yerlerine geçti. Mesafe 11,000 yarda iken taretlerini meçhul gemi üzerine dirisa etti ve hedefi takibe başladı. Saat 11,25 te mesafe 10,000 yardaya indiği zaman, meçhul gemiye işaret vererek sancağını göstermesini bildirdi. [1]. Meçhul gemi dört dakika sonra İngiliz bayrağını çekti. Bunun üzerine (Leander) telsiz ismini bildirmesini emretti. Gemi beş dakika sonra (GJYD) harflerini çekti. Bu sırada saat 11,34 idi. Bu isim, İngiliz gemilerinin çağırma isimleri kitabile çağırma isimleri miftahında bulunmadığından, 11,41 de gizli tanınma işareti verildi ve cevap istendi. Buna cevap alınamadı.

Bunun üzerine 11,45 te Albay (Beran) meçhul gemiye aborda olmak istedi ve ışıldak ve sancak işaretlerile derhal durmasını emretti. Gemi cevap vermedi ve 11,50 de (Leander) geminin üzerine ateş açacağı sırada, meçhul gemi İtalyan ticaret bandırasını çekti ve toplarını dirisa etmeğe başladı. [2]

(Leander) taretlerini derhal düşmana çevirdi, kendisi düşmanın kemeresinde ve düşman kerterizi 95 derece iken, düşman hiçbir ihbarda bulunmaksızın âni olarak ateş açtı. (Leander) bordaya tevcih ettiği bütün toplarile (3000) yardadan derhal mukabelede bulundu. Düşmanın ateşi gayrı muntazam ve ateş sürati düşüktü, (Leander) süratli beş salvo attıktan sonra ateş kesti ve düşmana işaretle (teslim olacak mısınız) diye sordu. Düşman henüz tek topla üç atım atmış vaziyette iken gemi ateş almış ve mürettebat gemiyi terke başlamıştı. Toplarda hiç kimse kalmadı ve gemi bandırasını aşağıya indirdi. Düşman gemisi sancağa dönmüştü, bu sırada geminin sancak omuzluğunda stop eden (Leander), yanan gemiyi kurtarmak ümidile denize bir vasıta indirmeğe başladı. İki tahlisiye sandalı düşman gemisinden ayrılırken, bir kısım mürettebat güverteden denize atılarak bu vasıtanın küpeştesine asılıyorlardı. Denizde bulunan bir İtalyan subayı, gemi infilâk maddesile dolu olduğu için gönderilen vasıtanın gemiye yanaşmamasını ihtar etti. Bunun üzerine vasıta yanan gemiye yanaşmıyarak alargada kaldı ve yangının ağır ağır kıç tarafa doğru ilerlemesini takip etti. Nihayet köprü üstünün ilersinde vukua gelen bir infilâk duman ve alevleri yükseklere

[1] İşaret lâmbası ve sancaklarla.

[2] Albay (Bevan) ın raporuna göre gemi İtalyan ticaret bandırası çekmiş, Felemenk Hindistanı istasyon başkomutanının raporuna göre de harp bandırası çekmişti.

Düşman gemisinin, kapan gemisi W. İ. R. (Santa Cruz) E olduğu öğrenilmişti.

fırlattı. Kapan gemisinin pruvası rüzgâr istikametinde olduğu için yangın kıç tarafa doğru yayılmağa devam ediyordu. Nihayet 12,43 te çok daha kuvvetli bir infilâkla, muhtemelen kıç taraftaki cepane ambarı, kıç tarafı havaya uçurdu. Beş dakika sonra, kapan gemisi su sathında yanan yağ izleri bırakarak A = 01° 00′ +, T = 68° 30′ + olan mevkide gözden kayboldu.

(Leander) Denize indirdiği vasıtayı ve geminin kaptanı dahil olmak üzere (103) İtalyanı gemiye aldı. Kaptan, gemisini kasten batırmadığını def'atle teyit etti.

(Leander) muharebe sahasından uzaklaşırken, denizde yüzen enkazın üzerinden geçti.

Doğu Hindistan suları deniz kuvvetleri başkomutanı Tümamiral (R. Leatham), İtalyan gemisinin seyrüsefer için hayli bir tehlike teşkil edebileceğini ve bu geminin herhangi bir harekete teşebbüs etmeden evvel ortadan kaldırılmasının önemini belirterek (Leander) ın hareketini takdir etmişti. Bununla beraber, muharebe sahası (3000) yarda olduğu için (Leander), dokuz ay kadar sonra Avustralya kruvazörü (Sidney) in âkıbetine uğramaktan bir tali eseri olarak kurtulmuştu. [1]

(**Voltair**) :- Nisan 1941

V — Deniz Albay (J. A. P. Blackburn) ın komutasındaki silâhlı İngiliz ticaret kruvazörü (Voltair) [2], 1941 yılının Nisan ayı başında (Capeverde island) ın batısındaki iki bölgeden geçmek üzere, (Trinidad) dan (Freetown) a hareket etti.

Amerika ve Antil adaları bölgesi deniz kuvvetleri komutanı Tümamiral (Sir Charles Kennedy - Parvis) güney Atlantik bölgesi deniz kuvvetleri komutanı Tümamiral (Sir Robert Raikes) e gönderdiği bir mesajda, Alman resmî tebliğine nazaran (Voltair) in bir Alman kruvazörü tarafından batmış olduğu ve silâhlı Kanada ticaret kruvazörü (Pridce David) e, mümkün olan en yüksek süratle sözü geçen geminin izini bulmak üzere emir verdiği bildiriliyordu.

Amerika ve Antiller bölgesi deniz kuvvetleri komutanı, 15 nisanda Admiraltıya verdiği bir raporda, (Prince David) ın 7 - nisan günü saat 14,30 da, Antiller ile (Capeverde island) arasında A = 14°, 31′ +, T = 40° 32′ — olan mevkide, üç mil murabbaı tutan bir deniz sahasında kesif yağ lekeleri ve bu arada odun ve gazete parçaları gördüğünü bildiriyordu.

Bu malûmat, (Voltair) in 4 - nisan tarihindeki tahminî mevkiine uyuyordu, bu sebepledir ki; Admiraltı (Prince David) in gördüğü en-

[1] R. A. M. B. I. ın batırılmasına ait rapor, takip edilen rotaları gösteren bir plânı ihtiva etmediği için, mikyaslı bir kroki çizilebilmesi için lüzumlu nekadir elde edilememiştir.

[2] (Voltaire) 13,300 ton, sürat : 14,5 mil, 8 - 6 pusluk top, menzil 14,000 yarda.

kazın bu gemiye ait olması ihtimalini kabul etti. Gemiden kimse kurtulmadığı için (Voltair) in hasmı hakkında hiçbir malûmat bulunmamakta, fakat bu geminin de, (Alcantara) ve (Carnarvon castle) gibi toplarının menzili dışında ateş altına alındığı ve sürati de az olduğu için manevra harici edilmiş bulunması da muhtemel görülüyordu. (Voltair) in âkıbeti hakkında hiçbir malûmat mevcut bulunmamasına ve gemiyi batıran düşman gemisinin hüviyetinin malûm olmamasına rağmen Amiral (Raiks) bunun Alman silâhlı ticaret gemisi (Santa Krus) olması muhtemel bulunduğunu bildiriyordu. [1]

(Cornwall) ın 33 numaralı kapan gemisini batırması :- 8 - Mayıs - 1941

VI. İngiliz deniz kuvvetlerine bağlı (Cornwall), bir düşman gemisile 8 - Mayıs - 1941 günü Hind Okyanusunda bir muharebe yaptı. [2]

(Cornwall), (Seychells) den akaryakıt, ikmali yapmak üzere, 7 - mayıs günü saat 5,55 te [3] istiva hattına yakın A = 00° 02′ —, T = 56° 55′ — olan mevkiden 160 dereceye 12 mil süratle seyrederken (British Emperor) ticaret gemisinden bir düşman kapan gemisine ait rapor aldı. (4 numaralı kroki)

Akaryakıtını fazla sarfetmemek ve ayni zamanda düşmana yaklaşmak üzere saat 6,25 te 340 dereceye rota değiştirdi ve süratini de 20 mile çıkardı. Bu ande, A = 08° 30′ +, T = 56° 25′ + olan düşman mevkii, kendisinden 500 mil uzakta bulunduğundan, düşmanın esaslı surette aranması lâzımgeliyordu.

Düşmanın aranmasında şu usulün tatbikine karar verildi: Evvelâ, düşmanın kullanabileceği muhtelif süratlere mütenazır çizilecek kavislerin hudutları üzerinde uçak keşfi yapmak ve sonra karanlık basmadan evvel yapılması muhtemel en büyük rota ve sürat tebeddüllerine göre (Vignot) sistemi arama yapmak.

(Cornwall) saat 7,56 da süratini 24 mile çıkardı. Fakat 8,15 te [4] cenup batı Pasifik bölgesi deniz kuvvetleri komutanı Tümamiral (R.

[1] VII. nci kısma bakınız.

Ele geçen en son malûmattan öğrenildiğine göre, (H. M. S. Voltaire) i, 5 - Kasım - 1940 günü (Carnarvon Castle) ile savaşan, kapan gemisi (Santa Crus) E batırmıştır. İngiltereye dönen harp esirlerinden öğrenildiğine göre, yüksek süratli küçük düşman gemisi, çok uzak mesafeden ateş açmıştır. İlk salvo (Voltaire) i hareketten sâkit kılmış ve üst üste isabetler alan gemi üç saat sonra batmıştır. Kurtulanlardan bir kısmı kapan gemisi tarafından toplanmıştır.

[2] Cornwall kruvazörü, 10,000 ton, sürat 31,5 mil, silâhları : 8 adet 8 pusluk 8 adet 4 pusluk uçaksavar topu.

[3] Mıntaka = — 5 saat

[4] (Cornwall) ın verdiği rapora göre Felemenk Hindistanı istasyonu başkomutanı 7 - mayıs tarih ve 5,46 saat gruplu telsizini alır almaz.... şurası dikkate değer ki; başkomutanın 5,46 saat gruplu telsizi (bu saat G. V. V. sidir.) (Cornwall)

Leatham) dan aldığı bir telsiz üzerine, (Chagos) arşipillerinden doğuya doğru uzanan bölge ile (Seychells) arasındaki sahanın teşkil ettiği boşluğu kavramak üzere kuzeye döndü ve süratini 25 1/2 mile çıkardı. (Cornwall), Amiral (R. Leatham) ın kendi hakikî mevkiini bilmediğini bildiği için bu telsizi bir talimat olarak kabul edildi ve gemi bu talimata mümkün mertebe intibak etmeğe çalışmakla beraber, esas itibarile kendi arama sistemini tatbika karar verdi.

(Cornwall) ın harekâtı, geminin hareket tarzını gösteren 4 No. lı krokiden ve takip ettiği rotalara ait kayıtları gösteren ek : B. deki malûmatın tetkikinden kolayca görülebilir. Karanlık basmadan evvel yapılan arama, düşmanın 144 derece ile 190 derece arasındaki rotalara ve 13,4 mil ile 16,6 mil arasındaki süratleri kullanması esasına dayanıyordu.

(Cornwall) saat 16,00 ile 16,15 arasında her iki uçağını da havalandırdı ve bunları 19,00 u biraz geçe gemiye aldı. Saat 19 da, (Vignot) aramasının esas hattı üzerinde bulunmak üzere Y. 15. G. ye rota değiştirdi.

Bu arama, düşman gemisine ait raporun alındığı anden itibaren geçen bir saatin sonunda başlamak üzere vasatî 13 mil süratle yapıldı. Arama düşmanın (Britsh Emperor) ile savaşmak için bir saate ihtiyacı olacağı ve sonra karanlık basıncaya kadar yüksek sürat kullanacağı ve muvakkaten süratini azaltacağı faraziyesine istinat ediyordu. (Cornwall) saat 21,30 da, ay çıkıncaya kadar bu hat üzerinde aramağa devam etmek üzere 113 dereceye rota değiştirdi ve süratini 16 1/2 mile indirdi.

Arama sistemi doğru olmakla beraber bir netice vermedi. Bununla beraber, ertesi günü saat 3,30 da yani 8 - mayısta (Cornwall), düşmana yaklaşmıştı. (Cornwall) batan aya karşı döndüğü zaman düşmanı gördüğünü iddia etmekte idi. [1]

Bununla beraber, düşmanı görmek için saatler geçmişti. (Cornwall) saat 3,30 dan güneşin doğmasına kadar 143 dereceye 13 mil süratle seyretti. Güneşin çıkmasında, saat 6,30 ile 7,00 arasında düşmanın muhtemel süratini 3 mil fazla ve eksiğini kavrayan sahayı aramak üzere her iki uçağını da havalandırdı ve saat 6,35 te süratini 18 mile çıkardı.

Saat 7,07 de uçaklardan biri, 228 dereceye 13 mil süratle seyreden şüpheli bir ticaret gemisi gördü. Bu gemi (Cornwall) ın 65 mil batısında idi. Bununla beraber bunu gemiye dönüş zamanı olan 08,00 a kadar rapor etmedi. (Cornwall) şüpheli gemiye yaklaşmak maksadile 8,25

ın bulunduğu mevkie nazaran (Mıntaka - 5 saat 10,46 eder diğer taraftan, (Cornwall) ın seyir jurnalına nazaran, gemi sürati 7,56 da 24 mile ve 8,15 te de 25,5 mile çıkarmıştır ki; bu başkomutanın telsizini vermesinden iki saat evvelki zamandır. (Cornwall) ın raporunda telsizin ne zaman alındığı ve muhteviyatı bildirilmemektedir.

[1] Muhtemelen R. D. F. ile tesbit edilmiştir. 4 numaralı krokiye bakınız.

te 255 dereceye rota değiştirdi ve süratini evvelâ 20 mile sonra da 8,34 te 23 mile çıkardı. Takriben 9,30 da uçağını gemiye aldı. (Cornwall) kendisinin düşman tarafından görülmediğini tahmin etti ise de, sonradan alınan malûmattan, muhtemelen (R. D. F.) vasıtasile keşfedildiği anlaşılıyordu. Bu defaki ve diğer karşılaşmalarda, uçak şüpheli gemiye yaklaşırken ve uzaklaşırken bu hareketini kruvazörden uzaklarda başka mevkilerden başlamak üzere yaptı ki; bu hareket kruvazörün hakikî mevkiini gizlemek bakımından iyi sonuç vermekte idi. (Cornwall) 10,15 te ikinci uçağını katapult ile fırlattı ve bu uçağa verdiği talimatta, henüz hüviyeti tespit edilmemiş bulunan gemiye yaklaşması ve bunun bir kapan gemisi olup olmadığını tesbit etmesini bildirdi. Uçak 12,25 te döndüğü zaman, meçhul geminin en az 15 mil ile seyrettiği ve sancak işaretile ismini verdiğini rapor etti. Bu suretle geminin Norveçe mensup (S. S. Tamerlane) olduğu anlaşıldı ki; gemi sözü geçen gemiyi tamamen andırıyordu. Bununla beraber, (Tamerlane), (Conwall) ın, bu sularda raslanması icap eden gemilere ait listesinde bulunmuyordu.

Bu sırada vakit öğleyi geçiyordu, elde henüz guruba kadar birçok saat aydınlık müddeti varken, (Cornwall) ın meçhul gemiyi ateş altında bulundurabilecek mesafeye sokulmak üzere süratini arttırması icap ediyordu. Bu sebeple süratini evvelâ 26 mile ve saat 13,00 da 28 mile çıkardı. Saat 13,45 te, hâlâ hüviyeti meçhul bulunan geminin kerteriz, rota ve sürati hakkında malûmat almak üzere bir uçağını katapultla havalandırdı. (Cornwall), meçhul gemi rota değiştirmediği takdirde kendisinden 32 mil uzakta bulunması lâzımgeleceğini hesap etmişti. Uçak döndüğü zaman, meçhul geminin kerterizini öğrenmek kabil oldu, zira gemi havadan görülebiliyordu ve nihayet bir müddet sonra, saat 16,07 de, meçhul gemi, (Cornwall) ın köprüüstünden pusula kerterizi ile 282 derecede ve nisbî olarak yeşile 50 derecede göründü.

(Cornwall) saat 16,12 de yaklaşmak üzere rota değiştirdi, fakat meçhul gemi 300 dereceye rota değiştirerek uzaklaşmağa başladı. Bunun üzerine (Cornwall), düşmanın dümen suyunu kat'edememek üzere 12,000 yarda mesafeye sokulmak için gemiyi iskele başomuzluğunda tutacak veçhile rota değiştirdi. Saat 16,30 da kapan gemisi işaretle kendisinin Norveç bandıralı (S. S. Tamerlane) olduğunu bildirdi. Bunun üzerine havada bulunan uçak, takip eden geminin bir İngiliz kruvazörü olduğunu ve stop etmesi lâzımgeldiğini meçhul gemiye bildirdi. Bu işaret verilirken (Cornwall) de düşmana tam siluetini göstermek üzere dönüş yaptı ve sonra yine takibe geçti.

Saat 16,56 da mesafe 19,000 yardaya indiği zaman (Cornwall) işaretle (duracak mısınız, yoksa ateş açayım mı) diye sordu ve bunu 8 pusluk bir ihtar mermisi ile teyit etti. Uzun ve sola düşen bu mermiye rağmen, meçhul gemi emre itaat etmedi. (Cornwall) hâlâ, meçhul gemi-

nin normal bir ticaret gemisi olduğuna ve kaptanın cür'etkâr bir hareketle stop etmemeğe karar verdiğine hükmederek tesir ateşine geçmekten sakındı.

Bunun üzerine ikinci uçak katapultla uçuruldu ve bu uçağa, 250 librelik bir bombayı meçhul geminin yakınlarına atmasını ve eğer gemi durmazsa ikinci bir bombayı da baş tarafına atması emri verildi. Bununla beraber bu emrin tayyareye ulaşması için epeyce bir zaman geçti.

(Cornwall) saat 17,10 da evvelki işaretini tekrar ederek, (Duracak mısınız, yoksa ateş açayım mı) diye sordu ve bunu 8 pusluk ikinci bir ihtar mermisi takip etti. Bu ande mesafe (12,000) yardadan az olduğu için, (Cornwall) mesafeyi açmak üzere iskeleye dönüş yaptı. Bu hareket meçhul gemiye, (Cornwall) ın ateş açmak hususundaki niyetinin kat'î olduğunu anlatmıştı. Zira, evvelce atılan 8 pusluk mermi kendisinin yakınına düşer düşmez, sancağa dönüş yaptı ve sonra iskeleye doğru büyük bir dönüş daha yaparak saat 17,15 te beş topu ile atışa başladı. [1]

Düşman savaşa başlamak için bundan daha müsait bir zaman seçemezdi. Zira, (Cornwall) ikinci ihtar mermisini atar atmaz, drisa devresi ârızaya uğramıştı. Mesafenin 10,500 yardaya inmesile kapan gemisine tehlikeli surette yaklaştığını anlayan (Cornwall) torpedo atış menzilinden çıkmak ve ayni zamanda bütün toplarını borda atışına iştirak ettirmek üzere mesafeyi açmağa karar verdi ve derhal iskeleye dönüş yaptı. Mesafe süratle açıldı, bununla beraber (Cornwall) bir müddet bu çok tehlikeli durumda kaldı. Oldukça süratli ve sıhhatli olan düşman ateşi neticesinde mermiler geminin üzerinde kümeleniyor, buna mukabil kendi ana bataryası düşman istikametinden başka bir cihete dönmüş bulunuyordu. (Cornwall) bu durum karşısında düşmandan daha fazla açmak üzere bir dönüş yaptı ve köprüüstünden (B) taretine gönderilen bir subayla, bu taretin düşmana tevcih edilmesini ve lüzum hâsıl olduğu takdirde, (A) taretinin idaresini de uhdesine almasını bildirildi. Bununla beraber, baş manzumeden gerekli emirler de verildi ve taretler düşmanın üzerine dirisa edilirken, (Cornwall) da bütün toplarını borda atışına iştirak ettirmek üzere tekrar sancağa bir dönüş yaptı. (A) ve (B) taretleri düşman üzerine drisa edilir edilmez iki salvo atıldı. Fakat 5,9 pusluk bir isabet baş dümen donanımını hasara uğrattı. Gemi düşmandan açacak şekilde salmağa başladı ve bu suretle bir defa daha fakat kısa bir müddet için bir kısım toplar ateş kavsinin dışına çıktı. Bununla beraber, bir talih eseri olarak bu durum geçici oldu, zira kıç dümen donanımı kısa bir zamanda devreye sokuldu ve gemi nihayet birkaç saniye gibi kısa bir müddet manevra harici kaldı. Diğer taraftan, bir talihsizlik eseri olarak, köprüüstü ile katapult arasındaki muhabere do-

[1] Baş taraftaki (A) (B) taretleri teker teker, kıç taraftaki (X) ve (Y) taretleri grup ateşi yapıyorlardı.

nanımı bozuldu ve bunun neticesi olarak, ikinci uçağın havalanmasına ait emir bu mevkie ulaşmadan evvel, uçak mermi saçıntılarile tahrip edildi.

Saat 17,18 de (Cornwall) ın taretleri atışa devam ediyor ve salvolar düşman üzerinde kümeleniyordu. Bu sırada mesafe 12,000 yardanın dışında bulunuyor ve gemi bir torpedo taarruzuna karşı oldukça emin bir mesafede bulunuyordu. Düşmanın ateşi sıhhatini ve süratini kaybediyordu. Saat 17,19 da sukutlar hemen hemen 1000 yarda kısa idi ve (Cornwall) gemileri takriben muvazi rotalara getirmek üzere bir dönüş yaptı. Bu sırada (Cornwall) iki tam isabet aldı, her nekadar bir iki dakika sonra kapan gemisinin sukutları yine kümelendi ise de, isabet vâki olmadı. Savaş bu suretle sona ermiş bulunuyordu. Saat 17,26 da isabet eden bir salvo neticesinde düşman gemisi 2000 kademe değin yükselen ve dakikalarca devam eden beyaz bir duman bulutu içinde kayboldu. [1] Düşman gemisi batarken tesirsiz bir salvo yaptı, bu salvo kendisi son olarak gözden kaybolduktan 20 saniye sonra (Cornwall) üzerinde kümelendi.

(Cornwall) her nekadar düşmanı yok etmiş ise de, kendisinin karşılaştığı müşküller henüz sona ermemişti. Uçaklarından birisi tahrip edilmiş olduğu için, ikinci uçağını karanlık basmadan evvel gemiye almak istiyordu. Bu sebeple, batan geminin enkazı civarında bulunanları kurtarmadan evvel uçağı gemiye almağa karar verdi. Zira, bu enkaz geniş bir sahayı kaplıyor ve uçak için tehlikeli bulunuyordu. Uçağı gemiye almak üzere döndüğü zaman, evvelce süratin 12 mile indirilmesi hakkında emir verilmiş olmasına rağmen, (Cornwall) ın hâlâ yüksek süratle seyretmekte olduğu görüldü. [2] Bunun üzerine gemi enkazın rüzgârüstü cihetine geçti ve uçağa, kendisi için en müsait olan şekilde denize iniş yapması emri verildi. (Cornwall) tedrici olarak stop etti ve uçak dikme ile gemiye alınırken gemi elektrik devresinde ârıza oldu. Bu inkıta bütün fanları durdurdu ve makine dairesinin sıcaklığı 200 Fahrenayt'a çıktı ve bu dairenin bir müddet için terkedilmesi zarureti hâsıl oldu. [3]

Takriben bu sırada, (Cornwall) ın sancak makinesi birdenbire yarım yol geri sürat ile çalışmağa başladı, muhtemelen bu hareket, bir müddet evvel verilmiş olan bir emre göre yapılmıştı. Bu hareket geminin, enkazın ortalarına kadar ilerlemesini mucip oldu ve gemi karanlık basmadan evvel, denizde birbirlerine sarılmış bulunan birçok sayıda İngiliz ve alman mürettebatını kurtarmağa muvaffak oldu. [4] Gemi

[1] A = 03 27 +, T = 56 38 + olan mevkide.

[2] En az 25 mil ile.

[3] Bir makine subayı hararetin şiddetinden fazlaca müteessir oldu. Makine dairesindeki bu durum bir tahkik kurumunun bu konuyu incelemesine sebep oldu.

4] Dokuz İngiliz, onbeş Hindli ve altmış Alman kurtarıldı.

16,15 ten 18,50 ye kadar elektrik kudretinden mahrum kaldı. 18,50 de elektrik devresindeki ârıza giderildi, fakat gemi 21,40 a kadar enkazın ortasında hareketsiz olarak kaldı ve muvakkat tamirat yapıldıktan sonra ileri harekete geçerek, yeniden (Seychelles) e yol verdi.

(Cornwall) tarafından düşmanın bulunmasına ve batırılmasına rağmen, Admiraltı bu geminin harekâtını uygun bulmadı. Admlraltı, aramanın iyi hesaplanmış ve tertiplenmiş olmasına mukabil, uçak tarafından saat 7,07 de görülen ticaret gemisinin, gemiye dönüş saati olan 8,00 e kadar beklenmeyip derhal rapor edilmesi lâzımgeldiği mütaleasında idi. Bu raporun derhal verilmemesi neticesi olarak (Cornwall) hemen hemen bir saate yakın bir müddet düşmandan uzaklaşıcı bir rota üzerinde seyretmiş ve bu sırada diğer uçak ta lüzumsuz yere havada kalmıştır.

Ayrıca, (Cornwall) ın, karşılaştığı düşmana ait malûmat ile maksadı hakkında, Felemenk Hindistanı istasyonu başkomutanını malûmattar etmesi de lüzumlu görülmüştür. Zira, bu durumda, komutanlık bu günlerde hiçbir dost ticaret gemisinin bulunmadığı hakkında gemiye malûmat verebilecekti, (Cornwall) vereceği telsizin kapan gemisinin telsiz cihazları vasıtasile alınabileceğini imkânlarile beyhude yere ilgilenmişti.

(Cornwall), muayyen bir düşman gemisinin aranması ve takibi işinde, doğru olarak her iki uçağını da kullanmıştır. Meçhul gemi bu uçaklardan biri tarafından görüldüğü zaman, temas muhafaza edilecek ve bu sırada diğer uçak geri çağrılarak temas muhafızını değiştirmek üzere benzin ikmali yapılacaktı. Bu suretle şüpheli gemi devamlı olarak tarassut altında bulundurulabilecekti, (Cornwall) ise, iki uçağa malik olmanın avantajlarını elinden çıkarmış ve düşman 7,25 ten 11,25 e ve tekrar 11,50 den 14,10 a kadar temas muhafaza edilmeksizin serbest bıkakılmıştır. Eğer düşman büyük bir rota tebdili yapmış olsa idi, veya rü'yet çok az olsa idi, kapan gemisini tekrar bulmak imkânları ortadan kalkacaktı.

Admiraltının mütaleasına göre, telsiz sükûnetine sıkı sıkı bağlı kalmak, şüpheli gemi tarafından tanınma işaretlerinin çekildiği sırada, bu mühim raporun uçak tarafından (Cornwall) a ve gemi (Tamerlanes) olarak teşhis edildiği zaman, (Cornwall) tarafından başkomutana verilmemesini intaç etmiştir.

Keza Admiraltının mütaleasına göre, bu harekâtın özelliği ve şüpheli gemi ile mümkün olan en kısa zamanda temasa geçmek zarureti karşısında, (Cornwall) ikinci uçağın düşman hakkındaki verdiği rapor üzerine 12,50 ye kadar bekliyeceği yerde, birinci uçağın saat 8,00 de verdiği rapor üzerine bütün kazanlarını derhal devreye sokması icap etmekte idi.

Düşman gemisinin şüpheli hareketleri tamamen kendi aleyhine bir karar verdirecek mahiyette olduğu halde, (Cornwall), düşmanın gözcüleri tarafından görüldüğü anden, ona ateş açıncaya kadar, geminin

dost bir bitaraf gemi olarak hüviyetini ispat edeceği düşüncesine tamamen sadık kalmıştır. Admiraltının mütaleasına göre, (Cornwall) isteğine aykırı olarak 1200 yardadan daha içeri sokulmuş ve değişik duruma karşı bariz bir kayıtsızlık göstermiştir. Geminin verdiği rapordan anlaşıldığına göre, tam zamanında bunu takdir etmiştir. Çok şüpheli durumda olan bir gemiye sokulmaktan doğan hata, yaklaşan geminin toplarını kısa bir zaman için ateş edememesi karşısında bir kat daha artmış ve gemiye, uzaklaşmak ve bu kritik ande hasmın borda ateşine maruz kalmaktan başka yapılacak bir hareket kalmamıştı. Bu durum ayrıca, kapan gemisinin kaçmasını intaç edebileceği gibi, (Cornwall) ın da almış olduğu hasarlarından daha vahim hasarlar almasını mucip olabilirdi.

(Sydney) in harekâtı : - 19 - Kasım - 1941

VII - Avustralya deniz kuvvetlerine mensup Deniz Albay (Joseph Burnett) ın komutasında bulunan (Sydney) kruvazörü, [1] 19 - Kasım - 1941 günü Avustralyanın batı kıyıları açıklarında düşman kapan gemisi (Kormaran) ı batırdı. Bu savaşta, (Sydney) de bütün personeli ile birlikte battığı için bu karşılaşmaya ait malûmat denizden kurtarılan Almanlardan alınmıştır. [2]

11 - Kasım günü (Sydney) Zealandia) ticaret gemisi refakatinde olarak (Fermantle) den hareket etmiş ve bu vazifeyi 17 - kasım günü A = 07° 56′ —, T = 104° 40′ + de (Durban) kruvazörüne devretmiştir. (Sydney) verdiği işarette 20 - kasım günü (Fermantle) e döneceğini ümit ettiğini bildirmişti. Fakat, 21 - kasım günü batı Avustralya istasyonu başkomutanından alınan malûmatta, geminin sözü geçen limana ulaşamadığı bildirilmekte ve bu haberi takiben 23 - kasımda alınan bir telgrafta da gemiden hiçbir haber alınamadığı ilâve edilmekte idi. 23 - kasım günü saat 10,54 te Avustralya deniz şûrası tarafından gemiye gönderilen bir telsiz talimatında, (Fermantle) e ne zaman ulaşacağını haber vermesi bildiriliyordu. Bundan bir saat sonra, yüksek takatli telsiz istasyonlarına, gemiyi devamlı olarak çağırmaları emri verildi. Bu telsizlere bir cevap alınmadığı gibi, 24 - kasım günü yapılan hava keşfi de bir netice vermedi.

Bununla beraber, 24 - kasım günü sabahı saat 8,16 da (Trocas) adlı akaryakıt gemisinden alınan bir telsiz haberinde, A = 26° 06′ —, T = 111° 40′ + olan mevkide rasladığı bir saldan 25 Alman kurtardığı bildiriliyordu. Nihayet; (Kormoran) ın mürettebatından 103 kişi iki sandalla batı Avustralya kıyıları üzerinde (Carnarvon) da karaya

[1] Deniz hava kuvvetlerinin personeli noksan olduğu için, Cornwall'ın ikinci uçağı için ihtisas yapmış bir râsıt bulunmuyordu.

[2] Avustralya kruvazörü (Sydney) 6839 ton, sürat 32,5 mil, silâhları : 8 adet 6 pusluk, 4 adet 4 pusluk uçaksavar topu.

çıktı. [1] (Koolinda) adlı ticaret gemisi bir sandal içinde 31 kişi, Aquitania 26 kişi ve harp bahriyesine mensup (Yandra) adlı gemi de, (Kormoran) ın 29 - ocak günü A = 08° 15′ +, T = 25° 14′ — olan mevkide batırdığı (Eurylochus) adlı ticaret gemisinden esir aldığı iki Çinli ile, ayrıca yetmişi Alman olmak üzere, 315 Alman ve iki Çinli kurtarıldı. (Sydney) ile (Kormoran) arasındaki savaşa ait tafsilât, (Kormoran) ın komutanı Binbaşı (A. G. T. Detmers) ile diğer esirler tarafından nakledildi ve bu izahatın doğru olduğu kanaati hâsıl oldu. (Sydney) in ateş açmadan ve uçağı ile keşif yapmadan evvel hangi sebep tahtında düşmanın bu kadar yakınına sokulduğu izah edilemedi. Fakat hatırlanacağı üzere, 27- Şubat - 1941 de, her iki gemi de ateş açmadan evvel, (Leander). (R. A. M. B. I) e 3000 yardaya kadar sokulmuştu.

(Kormoran) 19 - kasım günü saat 16 da [2]. A = 26° —, T = 111° + olan mevkiden şimalî bir rotaya 10 mil süratle seyrederken [3], sancak başomuzluğu istikametinde bir gemi gördü. (Detmers) bunun bir kruvazör olduğunu tesbit etti ve derhal batıya, güneş istikametine bir dönüş yaptı, ayni zamanda süratini tam yola çıkardı. Bu sürat kendi tahminine göre 15 mildi. (Sydney) olduğu anlaşılan kruvazör, derhal dönüş yaparak (Kormoran) ın sancak kemeresi istikametine süratle yaklaştı. (Sydney) yaklaşırken yarım saat müddetle (NNJ) işaretini tekrar etti, fakat Binbaşı (Detmers) bunun mânasını anlamadığı için cevap veremedi. [4] Bu sırada (Kormoran) büyük bir faaliyetle (Kapan gemisi göründü) (QQQQ 26 S, 111 E, Straat Malakka) telsizini veriyordu. Dikkat edileceği üzere, 19 - kasım günü takriben saat 10,00 da (G. V. V), [5]. (Uco) adlı römorkör bu QQ mesajını almış fakat mevkii işaretile geminin adını zaptedememişti.

Mesafe 7 mile yaklaştığı zaman (Sydney) açık işaretle (Kormoran) dan, işaret ismini direye çekmesini bildirdi. Kapan gemisi (Straat Malakka) ticaret gemisinin işaret harfleri olan (PKQJ) sancaklarını baca ile baş direk arasındaki dikmeğe çekti, kruvazör bu mevkiden işaretleri göremiyordu. Bu, (Sydney) in geminin hüviyetini tahkik için yaklaşmasını teşvik eden bir harp hilesinden başka birşey değildi. Zira, kapan gemisi tanınma işaretlerinin yerini değiştirmeden evvel, (Sydney) işaretle bu sancakları daha görünür bir yere çekmesini birçok defalar tekrar etti.

(Sydney), (Kormoran) a tamamen yaklaştığı zaman bütün topları ve torpedo tüyupları bu gemi üzerine tevcih edilmişti (Sydney) in verdiği (nereye gidiyorsunuz) işaretine (Kormoran) (Batavya) ya ce-

[1] 5 numaralı krokiye bakınız.
[2] Bu ve bunu takip eden bütün saatlerde, mıntaka = —7 saattir.
[3] Teğmen (Bunjes) e göre 14 mil.
[4] (NNJ) in mânası (tanınma işaretlerini bildiriniz) dir.
[5] Saat 17,00 mıntaka = —7 saat.

vabını verdi (Sydney) tarafından çekilen (I K) işaretine, kapan gemisi cevap verecek durumda değildi, zira bu işaretlerin arsıulusal işaret kitabında mânası tayfun, harikan veya siklon için hazırlıklı bulununuz. idi. Hakikat halde bu işaret (Straat Malakka) ın gizli tanınma işaretinin, (II KP), ikinci ve üçüncü harfleri idi. Bunun üzerine (Sydney) gemiden gizli tanınma işaretini vermesini istedi. Binbaşı (Detmers) buna ne suretle cevap vereceğini bilmediği için istemiyerek muharebeye karar verdi. Bu ande, her iki gemi de muvazi seyirle batı rotasına 15 mil süratle seyrediyorlar ve (Sydney) (Kormoran) ın sancak kemeresi istikametinde bulunuyordu. Aralarındaki mesafe 1 mil iken [1], (Kormoran) birdenbire toplarını gizliyen kapakları düşürdü ve Alman harp bandırasını çekerek 6 adet 6 pusluk topun dördü ile atışa başladı. İlk salvo kruvazörün köprüüstüne isabet etti. (Sydney) bu ateşe derhal mukabele etti. Fakat bu ilk salvo uzun düştü [2]. İkinci salvo ise kapan gemisinin akaryakıt tanklarında yangın çıkardı, bu sırada (Kormoran) ın attığı bir torpedo (Sydney) e isabet ederek, muhtemel olarak, geminin baş taretini hareketsiz bıraktı. Ve kruvazöre isabet eden bir salvo uçağını parça parça etti. Bu ande mesafe o kadar yakındır ki; uçağın etrafındaki mürettebat da adamakıllı teşhis edilebiliyordu. [3]

Saat 16,40 ta iskeleye dönüş yapan (Sydney), (Cormoran) ın kıç tarafına o kadar yakin geçti ki; mürettebatın bir kısmı kruvazörün kendilerini mahmuzlıyacağını zannettiler. (Cormoran) her nekadar kontrolsuz bir atış yapıyorsa da, geminin bütün topları hâlâ atışa devam ediyordu. (Sydney) in kıç taretleri de ateş ediyordu. Saat 16,50 de kruvazör dört torpedo attı, bunlar kapan gemisinin baş ve kıç taraflarından geçti, isabet etmedi. (Cormoran) buna bir torpedo atışı ilé mukabelede bulundu, fakat bu da hedefine isabet etmedi. Her iki gemi de bu sırada şiddetle yanıyordu. (Sydney) in baş tarafı suya altı kadem gömülmüştü.

(Cormoran) atışa başlıyalı henüz yarım saat olduğu halde, savaş sona ermiş bulunuyordu. (Cormoran) 450 atım ve 3 torpedo atmış ve halen makine dairesi şiddetle yanıyor ve gemi stop etmiş bulunuyordu. (Sydney), bütün güverte aksamı ve vasıtaları harap olmuş vaziyette kesif bir duman bulutu içinde cenubî bir rota üzerinde ağır ağır ilerliyordu. [4] Saat 23,00 da Binbaşı (Detmers) gemiyi terketmeğe karar verdi ve gece yarısını az geçe vukua gelen bir infilâk geminin âkıbetini tayin etti. Bu sırada (Sydney) den hiçbir emare görülmüyordu ve bundan sonra da kruvazörü bir daha gören olmadı. [5]

---

[1] Bazı müşahitlere göre mesafe sadece 1200 metre idi.

[2] Bir müşahide göre, (Sydney) in ilk salvosu (Cormoran) ın vasatına isabet etti.

[3] Savaş başladığı sırada uçak, motorlarını ısıtıyordu.

[4] Takriben 5 mil.

[5] (Cormoran) nın nitelikleri ve harekâtı için ek : C ye bakınız.

(Devonshire) in harekâtı :- 22 - Kasım - 1941

VIII — Deniz Albay (R. D. Oliver) in komutasında bulunan (Devonshire) kruvazörü [1] 22 - Kasım - 1941 günü güney Atlantikte bir düşman gemisi batırdı.

Albay (Oliver), 22 - kasım sabahı saat 5,20 de kruvazörün ileri istikametinde bir tâbiye keşfi ile denizaltı emniyeti yapmak üzere (Valrus) tipi bir uçak havalandırdı. Uçak 6,10 da gemiye döndüğü zaman, A = 04° 20′ —, T = 18° 50′ — da bir ticaret gemisi gördüğünü rapor etti. Albay (Oliver) uçağın verdiği rapordaki tafsilâttan, görünen geminin bir düşman kapan gemisi olmasından şüphelendi ve bu gemiye yaklaşmak üzere rota değiştirerek süratini 25 mile çıkardı.

Bir saat sonra, saat 8,09 da 160 derece istikametinde ve A = 04° 12′ — T = 18° 42′ — da bulunan bir geminin direkleri görüldü. Bu esnada keşişlemeden mutedil Frişka bir rüzgâr esiyor [2] ve ölü denizler bulunuyordu, rü'yet 10 mildi.(Devonshire) uçağını katapultla uçurtmak üzere derhal gündoğusuna döndü. 8,20 de havalanan bu uçağa verilen emirde mümkün olduğu takdirde geminin hüviyetini tesbit etmesi bildirildi. Bu sırada, geminin biçimi ve seyir ve hareketi, Albay (Oliver) de şüpheler uyandırdı. Filhakika bu gemi manikaları ve dikme yarım direkleri gibi müteharrik teçhizatı hariç, 16 numaralı kapan gemisini andırıyordu. Bunun üzerine komutan, (Devonshire) in süratini 26 mile çıkardı ve meçhul geminin torpedo atması ihtimaline karşı, gemiyi 12,000 ile 18,000 yarda arasındaki bir mesafede takibe başladı.

Uçak kruvazörden ayrılır ayrılmaz, meçhul gemi kruvazörün verdiği işaretleri dikkat nazarına almaksızın sancak taraftan dönmek üzere büyük bir dönüş yaptı ve keşişleme istikametinde uzaklaşmağa başladı. (Devonshire) saat 8,37 de geminin sancak ve iskelesine iki salvo attı. Bundan maksadı, onu tahrik ederek ateşle mukabele etmesini sağlamak ve bu suretle kapan gemisi olduğu şephe götürmez derecede malûm olan geminin hüviyetini meydana çıkarmaktı ayni zamanda gimide bir kısım İngiliz esiri bulunması ihtimaline karşı, lüzumsuz yere kan dökülmeden gemiyi terketmelerine yardım etmekti.

Bu sırada meçhul gemi derhal stop etti ve kruvazöre dönerek saat 8,40 ta telsizile (Harp gemisi göründü) (RRR RRR RRR de Polyphemus A = 04° 20′- T = 18° 35′- 9,40 (G. V. V.) işaretlerini verdi. Bu işarete (R) ların dörtlü değil üçlü gruplar halinde bulunduğu ve tanınma işaretlerini ihtiva etmediği görülüyordu. Albay (Oliver) bu geminin hakikî (Poliphemus) olması ihtimalini ihmal edemezdi, çünkü; sözü geçen

[1] Devonshire kruvazörü 9850 ton, sürat 32,5 mil, silâhları : 8 adet 8 pusluk 8 adet 4 pusluk uçaksavar.

[2] Kuvveti : 4

geminin kıç tarafı bu gemiye benziyor ve 21 - eylûlde (Bilbao) ya gelen geminin bu mevkie ulaşması mümkün bulunuyordu. Bununla beraber, bütün şüphelerin ortadan kalkmasını sağlamak üzere, saat 9,05 te güney Atlantik deniz kuvvetleri başkomutanı Tümamiral (A. U. Willis) e bir telsiz çekerek bu geminin hakikî (Poliphemus) olup olmadığını sordu. Ayni zamanda kendi uçağına da meçhul geminin kıç tarafının biçimini sordu. 9,31 de gelen cevapta, geminin kıç tarafının kruvazör tipi olduğu ve güverte aksamının (Atlantis) e benzediği bildiriliyordu. Bununla beraber, saat 9,43 te cenup Atlantik deniz kuvvetleri başkomutanından gelen telsizde geminin sözü geçen gemi olmadığı bildirildiğinden, vaziyet tamamen tavazzuh etmiş oldu. Bunun üzerine, bir dakika sonra, yani 9,35 te (Devonshire) 17,500 yardadan ateş açtı, dördüncü salvo düşmana isabet etti ve çıkardığı yangın geminin cepaneliğine sirayet ederek gemiyi havaya uçurdu. Düşman gayet kesif bir sis perdesi teşkil etti, fakat (Devonshire) in ateşine mukabele etmedi. [1] Saat 9,39 da (Devonshire) 30 salvo atmıştı. Albay (Oliver) düşman sis perdesinin arkasına geçmek üzere doğuya döndü. Bundan sonra (R. D. F.) mesafesile görmiyerek atış yapmayı tecrübe etti, fakat top dumanları (R. D. F.) mürsilesini bozdu. saat 9,43 te düşman yeniden göründü ve uçağın verdiği rapora naza an 15 mil süratle seyrediyordu. (Devonshire) tekrar ateş açtı ve 9,56 ya kadar atışa devam etti. Bu sırada düşman gemisinin süratle yandığı ve kıç tarafının suya gömülü olduğu görülüyordu. Albay (Oliver), düşmanın kendisini ısrarla keşişleme umumî istikametine çekmek istediğini anladı. Ve o istikamete daha fazla ilerlememeğe karar verdi. Bununla beraber saat 10,02 de düşman gemisinde bir infilâk oldu. Saat 10,14 te bunu diğer bir infilâk takip etti, ve iki dakika sonra gemi battı.

Şimdiki halde Albay (Oliver) in endişesi bir pervanesi sakatlanmış olan uçağını gemiye almaktı. Nihayet buna da muvaffak oldu ve uçağını 10,40 ta gemiye aldı. Bu bölgede bir düşman denizaltı gemisinin bulunduğu hemen hemen kat'î surette anlaşılmakta idi. Denizde kalanları kurtarmak, torpedolanmak tehlikesini göze almadan yapılamıyacağı için, Albay (Oliver) Stop etmemeğe karar verdi.

Albay (Oliver) düşman gemisinin teşhisinde, 65 sayılı haftalık istihbarat raporlarının ekinde 16 sayılı kapan gemisi hakkında verilen niteliklerden ve 23 - Temmuz - 1941 tarihli (Life) mecmuasında (Tametis) veya (Atlantis) adlı kapan gemisine ait resimlerden faydalanmıştı. Bu, Albay (Bernhard Rogge) in komutasında bulunan 7862 tonluk (Goldenfels) adlı ticaret gemisi idi. Mart - 1940 ta (Kiel) den hareket eden bu gemi

[1] (Devonshire) den alınan raporda düşmanın gemiyi terkettiği bildiriliyordu, fakat sonra alınan bir raporda, geminin 15 mil süratle seyrettiği bildiriliyordu. Buna göre, vasıtaların denizaltı gemisinin cepane ikmalini yapmakta oldukları anlaşılmaktadır.

(5,9) pusluk yedi topla donatılmıştı. Bu gemi değişik adlar altında 21 gemi batırmıtı. Bu gemi, bir denizaltı ikmal gemisi olup, bu bölgede bulunan bir denizaltı gemisine akaryakıt vermek üzere idi. Ancak, (Devonshire) in uçağı görünür, görünmez, denizaltı gemisi ikmal gemisinden ayrılmış ve dalmıştı. Gemi battıktan sonra, kurtulan mürettebat ile dolu olan sandallar denizaltı gemisile buluşmuş ve sonra (Python) adlı ikmal gemisi bunlardan bir kısmını gemiye almıştı. [1]

(Dorsetshire) in harekâtı:- 1 - Aralık - 1941

IX - Deniz Albay (A. W. S. Ager) in komutasında bulunan (Dorsetshire)[2] 1 - Aralık - 1941 günü güney Atlantikte bir düşman gemisile karşılaştı ve gemi ateş açmadan evvel kendi kendisini batırdı. 26-kasım günü (Freetown) den hareket eden (Dorsetshire), (St. Helena) nın 720 mil güney ve batısında seyrüsefer faaliyetinin nisbeten az olduğu bir bölgede düşman gemilerini aramak, ödevini almıştı. (Dorsetshire) güneydoğu bölgesini keşfettirmek üzere, 1 - aralık günü saat 7,00 de [3], A = 26° 45′ —, T = 06° 25′ — olan mevkide uçağını uçurdu. Fakat uçak hiçbir şey görmeden gemiye döndü. (Dorsetshire) saat 11,00 de 111 dereceye rota değiştirdi ve süratini 18,5 mile çıkardı. Saat 15,15 te uçak yeniden uçuruldu. Uçağa, güney istikametinde bir saat, gemiye dönmeden evvel (Dorsetshire) in ileri hareket rotasına amut istikamette de bir saat keşif yapması emri verildi.

(Dorsetshire) saat 16,33 te [4], rü'yet haddinin azamî hududu üzerinde, takriben 18 mil uzakta ve 32 derecede bir geminin direklerini gördü. (6 No. lı krokiye bakınız). Bu sırada iskele omuzluğu istikametinde 6 mil uzakta bir denizaltı gemisinin komuta kulesini andıran bir cisim gördü, fakat saat 17,20 de bunun dört tekneyi yedeğinde çeken bir vasıta olduğunu anladı. Albay (Oliver), takip ettiği geminin (Dorsetshire) i bir düşman kruvazörü zanneden bir İngiliz gemisi olması ihtimalini de düşünmekle beraber, bunun bir düşman ikmal veya kapan gemisi olabileceğini kabul etti. Bir düşman denizaltı gemisinin hücumuna maruz kalmak ihtimalini düşünerek, yüksek süratle seyretmeğe ve gemiye 16,000 yardadan daha yakına sokulmamağa karar verdi. Bu durumda, ne düşman gemisinin kendi kendini batırmasına mâni olabilir, ve ne de (Dorsetshire) onu zaptedebilirdi. Saat 17,31 de baş ikinci taretile (24,000) yarda mesafeden iki ihtar mermisi attı. Bunlardan biri hedefin sağına, diğeri soluna düştü. Bu sırada düşman stop etmiş, sandallarını denize indiriyordu. [5] Bunun üzerine, gemide esir edilmiş İngiliz gemicileri

[1] IX. uncu kısmın sonuna bakınız.

[2] (Dorsetshire) kruvazörü 9975 ton, sürati 32,5 mil, silâhları: 8 adet 8 pusluk 8 adet 4 pusluk uçaksavar.

[3] Mıntaka = - 1 saat.

[4] Dorsetshire'in seyir jurnalından.

[5] Saat 17,30 da başla ateş emri saat 17,28 de verildi.

bulunması ihtimaline karşı ateş etmemeğe, düşmanın top menzili dışında ve kendi top menzili içinde kalmak üzere zikzak seyre devama karar verdi.

(Dorsetshire) saat 17,44 te düşmanın pruvasına geçti [1] mesafenin 17,000 yarda olmasına rağmen, Albay (Agar) sandalların gemiden ayrıldığını görebiliyordu. Saat 17,51 de düşman gemisinin oldukça fazla bir meyille iskeleye yatmış olarak yandığını görüyordu. 18,5 ğa kadar yangın her tarafa sirayet etti ve nihayet büyük bir infilâk geminin âkıbetini tayin etti. Düsmanın kendi kendini batırdığı görülüyordu. Bunun üzerine Albay (Agar) geri döndü ve bu bölgeden süratle ayrıldı. Düşman, bir duman bulutu ve sandallarda bulunan insanları geride bırakarak saat 18,21 de A = 27° 50′—, T = 03° 55′ — olan mevkide [2] battı. (Dorsetshire) saat 19,10 da uçağını gemiye aldı ve sonra sandalların bulunduğu bölgeyi gözden geçirtmek üzere uçağını 19,35 yine uçurdu.

Hava kararmağa başladığı için tarassut güçtü, fakat uçak 400 kadem irtifada sahanın üzerinde helezon çizerek dolaştığı için, geminin battığı yerde 14 sandal ile iki büyük salın bulunduğunu tesbit edebildi. Her sandalda en az 25 kişinin bulunacağı kabul edilerek 500 kişinin kurtulmuş olduğu hesaplandı. Sandallardan 4 - 5 mil uzakta deniz üzerinde hâlâ paketlerle dolu sandallar görülüyordu. Bundan (Dorsetshire) göründüğü zaman geminin bu maddeleri denizaltı geminine nakletmekle meşgul bulunduğu anlaşılıyordu. Bu böyle olmakla beraber uçak birşey görememişti. (Dorsetshire) tarafından batırılan gemi, (Python) adlı, 3664 tonluk motorlu bir gemi idi. Bu gemi, 23 - kasımda (U 126) ile buluştuktan sonra, kapan gemisi (Reider C) in mürettebatından bir kısmını gemiye almış ve diğer bir denizaltı gemisinin ikmalini yapmak üzere umumî keşişleme istikametinde yoluna devam etmişti. Kurtarılanlardan birinin ifadesine güre, (Dorsetshire) ikmal gemisile karşılaştığı zaman bu civarda iki denizaltı gemisi bulunuyordu ve bunlardan birisinin attığı torpedo kruvazöre isabet etmemişti. (Goldenfels) ile (Python) ın (Devonshire) ve (Dorsetshire) tarafından batırılışı önemli bir başarı olmakla beraber bunun sonuçları muhtemel olarak o zaman tamamen kavranamamıştı. Bu hâdise, güney Atlantikte gelişmekte olan denizaltı harekâtının âni surette duraklamasına sebep olmuş ve harekâtın bu sahada yeniden başlamasını hemen hemen bir sene geri bırakmıştı.

Kapan gemilerinin takibi :- 4. 6 - Kasım - 1941

X - 1940 ve 1941 yılları içinde, düşmanın kapan gemilerile yapılan sekiz muharebeden başka, 1942 yılı içinde, vâki olan karşılaşmalarda hüviyeti tesbit edilemiyen düşman gemilerine ait birçok vak'alar da mevcuttur.

---

[1] Düşman stop etmeden sancağa dönüş yaptı.

[2] Rapora ilişik skeçten alınmış takribî mevkiler.

Ayrıca, 1941 senesinde rapor edilen bir kapan gemisi uzun müddet aranmış fakat sonunda düşman kapan gemisi bulunamamıştır.

4 - Kasım - 1941 günü (R. F. A. Olwen) adlı akaryakıt gemisi saat 5,30 da A= 03° 04'+ ve T=22° 42'— olan mevkide bir su üstü taarruzuna uğradığını rapor etmiştir. (7 No. lı krokiye bakınız.) Güney Atlantik bölgesi deniz kuvvetleri başkomutanı Tümamiral (A. U. Willis), denizde bulunan (Dorsetshire) e hâdisenin tahkiki için emir verdiği gibi, (Dunedin) kruvazörüne, özel hizmet gemileri (Queen Emma) ve (Princess Beatrix) ile birlikte bu aramaya katılmak üzere (Freetown) dan hareketleri hususunda talimat verildi.

(Dorsetshire) in komutanı Albay (Agar), saat 6,00 da (Olwen) in kapan gemisine ait telsizini alır almaz, bu mevkie gitmek üzere derhal gündoğuşuya döndü. Bu ande bulunduğu mevki ile rapor edilen mevki arasındaki mesafe (600) mil olduğu için, saat 6,45 te süratini 20 mile çıkardı. Bu sürat, refakatinde bulunan silâhlı (Canton) ticaret kruvazörünün azamî sürati idi. Albay (Agar), Amerikan kruvazörü (Omaha) ile (Somers) muhribinin, düşmanın rapor edilen mevkiine nazaran karayel istikametinde bulundukları ve dolayisile (Canton) na yardım etmek imkânlarına malik olduklarını bildiği için, kapan gemisi güney istikametine doğru seyrettiği takdirde (Dorsetshire) ile önlemek üzere kendisi 24 mil ile keşişleme umumî istikametine seyrederken, (Canton) a da düşman karayel istikametinde uzaklaştığı takdirde önlemek üzere A= 05° 00' + T= 27° 30'— olan seyretmesini emretti, Albay (Agar), Amerikan kruvazörü (Menphis) in (Olwen) tarafından verilen mevkie yakın olduğunu biliyordu.

Amiral (Willis), (Dorsetshire) ile (Canton) un birbirlerinden ayrıldıklarını bilmediği için, saat 9,31 de verdiği emirde, bu iki geminin düşmanın rapor edilen mevkiinin güney sektörünü [1] ve (Dunedin) (Queens Emma) ve (Princess Beatrix) in de güney doğu sektörünü aramalarını bildirdi.

Amiral (Willis) 5 - kasım günü saat 15,00 de, Amerikan kruvazörü (Menphis) ile (Davis) ve (Jouett) muhriplerinin 4 - kasım günü saat 19,00 a kadar düşmanın taarruz ettiği bildirilen mevkide keşif yaptıklarını ve bunun bir netice vermediğini İngiliz gemilerine bildirdi. Amiral Amerikan kruvazörü (Omaha) ile (Somers) muhribinin, A= 05° 00'- T= 34° 00'— a varmadan evvel denizde kurtulmuş kimse bulunup bulunmadığını arayacaklarını da ilâve etti. Amiral ayni günün akşamı saat 18,00 de gönderdiği bir telsiz emrinde, 6 - kasım akşamına kadar kapan gemisi hakkında hiçbir bilgi edinilemediği takdirde, (Dorsetshire) ile (Canton) ın T= 26° 30'— ile T = 30° 00' —, A= 2° 00' + — e doğru olan bölgeyi şimale doğru aramalarını bildirdi. Bundan sonra (Dorsetshire)

[1] VII nci krokiye bakınız.

(Freetown) a dönecek ve (Canton) karakol yapmağa devam edecekti. (Dunedin) (Queen Emma) ve (PrincessBeatrix), (Freetown) a dönmeden evvel A = 5°,00′+ —, e kadar olan bölgeyi şimali bir rota üzerinde arayacaklardı.

Ertesi günü 6 - kasım durum başka bir veçheden aydınlandı. Saat 10,30 da (Olwen) den alınan bir mesajda, düşman raporunun, görünmiyen bir düşman gemisinin, muhtemelen su üstünde bulunan bir denizaltı gemisinin, sabahın alacakaranlığında kendisine ateş etmesi neticesi verildiği bildiriliyordu. Amiral (Willis) saat 11,33 te (Dorsetshire), (Canton) ve (Dunedin) e hücum hakikatte bir kapan gemisi tarafından yapıldığı için, 5 - kasım günü 18,00 saat grupu ile verdiği telsiz emri gereğince hareket etmelerini bildirdi. On kadar Amerikan ve İngiliz harp gemisi, hakikatte mevcut olmıyan bu düşman gemisini iki gün aradı. Bununla beraber arama harekâtı semeresiz bir şekilde sonuçlanmadı, zira, 6 - kasım günü saat 8,45 te (Omaha) ve (Sumers) A = 00° 35′ +, T = 27° 45′ — olan mevkide (Odenwald) adlı bir Alman ikmal gemisini yakaladılar ve gemiyi bir Amerikan limanına götürdüler . . .

Görülüp te savaşılmayan düşman gemileri :- 1942

XI - 13 - Mart 1942 günü saat 19,25 te [1], makinesinden biri ârızalı olduğu için 13 mil ile seyreden ve 257 derece rota ile (Durban) dan (Simonstovn) a giden (Durban) kruvazörü, A = 33° 53′— ve T = 20°00′+ olan mevkide 10 mil süratle gündoğuya seyreden bir gemi gördü. Bu ande gemiden mesafesi 11 mil idi. Meçhul gemi bu vaziyette kruvazöre oldukça yakın geçeceği için, krüvazör sürat ve rotasını muhafaza etti, hava kararmağa başladığı ve gemide 6 mile yaklaştığı zaman, bir kırmızı Aldiz lâmbasile (NNJ) işaretini verdi. [2] Bu işarete cevap almamak hemen hemen mutat olduğu için, [3] kruvazör bu defa beyaz Aldiz lâmbasile (isminiz nedir) diye sordu. Meçhul gemi, isminin (Levernbank) olduğu ve Nevyorktan (Durban) a gitmekte olduğunu bildirerek, kruvazöre geceniz hayırlı olsun temennisinde bulundu. Gemi (Bank) sınıfı gemilere benziyordu.

Hava, gemiye bir muayene partisi gönderilemiyecek kadar fena, bulunulan rü'iyet şartları içinde, gemiyi tehlikeye düşürecek derecede yakına sokulmadan meçhul geminin hüviyetini tesbit imkânı bulunmadığından, (Durban) geminin yoluna devam etmesine engel olmadı. Bununla beraber, meçhul geminin, 1941 yılında Almanlar tarafından zap-

[1] 7 nci krokiye bakınız.
[1] 5,25 (G. V. V.)
[2] Gizli tanınma işaretinizi çekiniz.
[3] (Durban) a göre, ticaret gemilerinin ancak % 25 i, NNJ işaretine doğru cevap vermektedirler.

tedilen (Spey bank) adlı İngiliz gemisi olduğu ve bu geminin mayn dökücü olarak kullanıldığında şüphe yoktu.

Ertesi günü, 14 - Mart - 1942, saat 11,30 da (Durban) ın sahte (Levernbank) ın evvelce görüldüğü mevkiden, 280 mil güneye vâsıl olmuş bulunan silâhlı İngiliz kruvazörü (Cheshire), meçhul bir gemi gürdü ve 11,50 de bu gemiyi önlemek üzere rota değiştirdi. Fakat tedricen kendisine doğru dönmekte olan meçhul gemi birdenbire uzaklaşıcı bir rota takip edecek veçhile dönüş yaptı. Bu hareket, gemilerin tanınma işaretleri verme talimatına aykırı ve şüpheli bir manevra idi. Bununla beraber, meçhul gemi yarım saat sonra (Cheshire) e aykırı bir rota ile 3 mil açığından geçti. Meçhul gemi, (Cheshire) in (isminiz nedir) işaretine (İnverbank), (Montevideo) dan (Melburn) a gidiyorum cevabını verdi. (Cheshire), geminin siluetinden bunun hakikî bir (Bank line) sınıfı gemi olduğuna karar verdi ve başka bir sual sormaksızın yoluna devam etmesine müsaade etti.

Hakikat halde, hakikî (İnverbank) (Montevideo) dan hareketle (Freetown) a gitmekte idi. Bu geminin, bir düşman gemisi olarak kabul edilmesini icap ettirecek kat'î deliller bulunuyorsa da bunun, evvelki akşam 258 mil uzakta (Durban) ın elinden kurtulan sahte (Leverbank) olması mümkündü. [1] Güney Atlantik deniz kuvvetleri başkomutanı Tümamiral (E.C. Tayt), (Cheshire) nin gemiye gizli tanınma işaretini sormasını çok basiretli bir hareket olarak mütalea etti. Zira, kendi mürettebatının tamamen hazırlıksız ve savaş mevkilerini almamış bulunduğu bir sırada, 7000 yarda mesafede bulunan bir düşmanla karşılaşmak ve muharebe etmek, İngiltere bahriyesine mensup kıymetli bir silâhlı kruvazör bütün mürettebatile birlikte esrarlı bir şekilde kaybolmasını intaç edecekti.

Altı hafta sonra, 26 - Nisan - 1942 günü saat 8,43 te silâhlı kruvazör (Pretoria Castle) den hareket eden bir (Seafox) tipi uçak karakol yaparken A=01° 17'+, T=24° 34' — olan mevkide 287 dereceye 8 mil ile seyreden meçhul bir gemi gördü.

6,45 te (Pretoria castle) dan havalanmış olan (Seafox) a bir sabah keşfi yapması ve 9,15 te gemiye dönmesi emri verilmişti. Râsıda, elde bulunan malûmata nazaran, bu bölgede hiçbir gemi bulunmadığı bildirilmişti. Fakat uçak kısa bir zamanda gemiye avdet ederek şüpheli bir gemi gördüğünü bildirdi.

Meçhul gemi 8,43 te rü'yet hududu içine girdiği zaman, pilota, gemiye yarım mil kadar sokularak üstünde daireler çizerek devretmesi ve teşhis için daha aşağıya inmeden evvel Aldis lâmbasile tanınma işaretini sorması hususunda talimat verildi. Gemi tanınma işareti olarak sancakla (GSLD) harflerini çekti. Fakat bu grupun hiçbir mânası olmadığı gibi geminin hüviyetini tayin edecek bir isme de karşılık teşkil etmiyordu.

[1] Eğer böyle ise, gemi bu mesafeyi vasati 16 mil ile kat'etmiştir.

(Seafox) gemiyi yakın mesafeden tetkik etti. Fakat şüpheli birşey görmedi. Gemi geriye meyilli iki direkli, tek bacalı ve takriben (5000) tonluk idi. Baş direğin ilerisince bir, kıç tarafta diğer bir dikme ve güvertelerinde ekstra kısımlar bulunmuyordu. Gemide normal müdafaa silâhları bulunuyor, fakat hava dafi silâhı bulunmuyordu. Anormal olarak görünen yegâne şey kaporta örtülerinin üzerine boya ile daireler çizilmiş olması idi. (Seafox) 40 mil uzakta bulunan (Pretoria castle) e dönmek üzere geminin civarından ayrıldı. (Pretoria castle) 9,05 te uçağını görmedi, telsizle çağırdı ve 9,40 ta gemiye avdet edeceğini öğrendi. Fakat bu saatte uçak görünmedi. Bununla beraber, uçak 10 dakika sonra gemiyi gördüğü zaman benzini bitmişti Mecburen denize inen uçak, gemiden yardım istedi ve mevkiini de bildirmek üzere (S. O. S. 270 derece 5 mil) işaretini telsizle verdi. (Pretoria castle) uçağa takarrüp etti, fakat mesafe 5 mil değil 12 mildi. Denizler fazla ve çatlaklı idi. Uçağı kurtarmak için 12,10 a kadar yapılan bütün teşebbüsler semeresiz kaldı. Bu saatte uçağın râsıdı, meçhul geminin (GSLD) işaretlerini çektiğini bildirdi. Bu isim (Anglo kanadian) ticaret gemisine ait idi. Fakat bu isim, (Pretoria castle) in seyrüsefer listesinde bulunmadığı için, yeniden arama yapmağa karar verildi. Şüpheli geminin ileri hareket rotası, kabataslak kendi rotasına muvazi idi. Bu sebepten, önleyici bir rotaya geçmeden evvel önleme mevkiine geçmek için süratini 16 mile çıkardı ve 13,15 e kadar bu süratle seyretti. Yapılan hesaba nazaran şüpheli geminin saat 17,00 da gürülmesi lâzımgeliyordu, fakat ancak yarım saat sonra ve (Pretoria castle) şüpheli geminin muhtemel seyir hattını kat'etmek üzere 107 dereceye döndüğü ane kabar görünmedi. Saat 17,45 te (Anglo kanadian) adlı geminin bu bölgede olup olmadığını sordu, aldığı cevapta, geminin 19- nisanda (Bombay) a vâsıl olduğu bildiriliyordu. (Pretoria castle) ın ikinci uçağı kullanılmaz bir halde olduğu için, keşfe devam etmek imkânı yoktu. Bununla beraber gemi karanlık tamamen basıncaya kadar bu bölgede aramağa devam etti, fakat şüpheli geminin izine raslanmadı.

Ek : A [1]

(Alcantara)ın 28-Temmuz-1940 günü yaptığı muharebede çektiği telsizler

İvedi: (Alcantara) dan güney Atlantik bölgesi deniz kuvvetleri başkomutanlığına.

A=24° 23'--, T=32° 31'—olan mevkide 40 dereceye seyreden şüpheli bir ticaret gemisi görüldü. Tam yolla takip ediyorum. Fakat gemiye yaklaşamıyorum. 13,28 Z/28

(Bu rapor saat 14,10 da deniz şifresile çekilmiştir.)

İvedi: (Alcantara)dan güney Atlantik bölgesi deniz kuvvetleri başkomutanlığına.

13,28 saat gruplu telsize ek.

Düşmanın silâhlı ticaret gemisile muharebe temasındayım. Şimdiki mevkiim A=24° 03'—, ve T=31° 58'—

1500 Z/28

(Bu telsiz (15,06) da verilmiş ve tekrar edilirken ana anten tahrip edilmiştir. Telsiz sonradan, yardımcı antenile ve donanma şifresile (15,51) ve (16,08) de tekrar edilmiştir.

İvedi: (Alcantara) dan güney Atlantik bölgesi deniz kuvvetleri başkomutanlığına.

(15,00) saat gruplu telsize ektir.

Düşmanın rotası 180 derece, sürati 15 mildir. Makine dairesinden aldığım isabet üzerine süratim 15 mile düşmüştür. Şimdiki mevkiim A=24° 10'—, T=31° 50'— dır.

15,55 Z/28

(Bu telsiz yedek dalga olan (500 Kc) ile (16,42) de verilmiş ve (15,57) de ufak anten kullanılarak esas dalga uzunluğu ile çekilmiştir. donanma şifresi kullanılmıştır.)

---

[1] II. inci kısma bakınız.

[2] Yukarıki işaretlerden hiçbiri, bu sırada binlerce mil uzakta bulunan (Hawkins) tarafından alınamamıştır.

Ek : B [1]

(Cornwall)ın takip ettiği rotalar

Zaman	Rota	Sürat
7 - Mayıs - 1941		
06,25	340 derece	20 mil
07,56		24 „
08,15	000 „	25 „
16,00	40 „	23 „
19,00	15 „	23 „
21,30	113 „	16,5 „
8 - Mayıs - 1941		
03,30	143 „	13 „
06,00	90 „	
06,35		18 „
08,20	285 „	
08,25	255 „	20 „
08,34		23 „
08,38	252 „	
12,30	240 „	
12,45		26 „
13,02		28 „
16,09	250 „	
16,12	262 „	
16,19	295 „	
16,35		29 „
16,37	240 „	
16,51	285 „	
17,01	320 „	
17,13	290 „	
17,16	240 „	
17,17	260 „	
17,19	240 „	
17,22	220 „	
17,25	250 „	
17,27	Enkaza doğru rota değiştirdi.	

[1] VI ncı kısma bakınız.

Ek : C [1]

(Cormoran) ve harekâtı hakkında kısaltılmış bilgiler :

Alman kapan gemisi (Cormoran), bu gemiden kurtarılan mürettebatın ifadesine göre, (Steirmark) adlı 9400 tonluk bir ticaret gemisi olup sürati 18 mildir, (Sydney) ile muharebe ettiği zaman karinası kirli olduğu için sürati 15 ilâ 16 mil idi. Bu harekât esnasında gemi (Straat Malakka) adını kullanmakta, bordaları ve bacası siyah, güverte aksamı boz renkte boyalı olarak Hollanda bayrağını taşımakta idi. Gemi 41 numaralı kapan gemisi olarak ve harekâtta (Cormoran) adı ile tanınmakta idi.

Silâhları tamamen belli olmamakla beraber, geminin 6 adet 15. S/m lik (6 pusluk) top ile, dördü güvertede ve ikisi suyun altında olmak üzere altı torpedo kovanı taşımakta olduğu, ayrıca iki adet 3,7 Ms. lik hava dafi silâhı bulunduğu anlaşılmaktadır. Gemi ayrıca mayn taşımakta, muhtemelen 200 mayn ve bir uçağı bulunmakta idi. Yalnız bu uçağın denize indirilmesi güç olduğundan nadiren kullanılmakta idi. Gemi bir çok peçeleme vasıtalarına baş vurmakta bir ikinci baca ile, ilâve direkler bu meyanda bulunmakta idi. Yalnız, gemi Hollanda hatları için inşa edildiği için genel olarak Hollanda bayrağı çekmekte idi. Fakat bütün bu peçeleme vasıtaları kullanılmamıştır.

Gemi 4- Kasım- 1940 ta Almanyadan hareket ederek ve (İceland) ile (Greenland) arasından geçmek üzere Norveç kıyıları boyunca seyrederek Atlantiğe çıkmış ve aşağıdaki gemileri batırmıştır.

Geminin ismi		Tonajı	Mevkii	Tarih
Antonis	(Yunan)	3729	A=03 00—, T=30 00—	13/ Ocak /1941
British Union	(İngiliz)	6987	A=26 36+, T=30 15—	18/ Ocak /1941
Africa Star	„	11900	A=08 00+, T=15 00—	28/ Ocak /1941
Eurylochus	„	5723	A=08 15+, T=25 14—	29/ Ocak /1941
Agnita	„	3552	A=04 00+, T=23 00—	23/ Mart /1941
Craftsmen	„	8022	A=03 00—, T=21 00—	9/ Nisan /1941
Nicolaos D. L.	„	5486	A=20 00—, T=22 00—	12/ Nisan /1941

[1] VII nci kısma bakınız.

Cormoran 27 - martta (Canadolite) adlı 11,309 tonluk yağ gemisini A=15 00+ ve T=33 00— olan mevkide zaptetmiş ve bu gemiyi Bordeaux'ya yollamıştır. Gemi mayıs ayında Hind Okyanusuna girerek (Bengal) körfezine gelmiş ve burada 26 - Haziran - 1941 de Yugoslav bandıralı 4153 tonluk (Velebit) ile, İngiliz bandıralı 3472 tonluk (Mareeba) gemisini A=08 00+ ve T=08 00+ olan mevkide batırmıştır. Geminin son kurbanı, 3941 tonluk (Stamatios G. Embrikos) Ticaret gemisi olup, bu gemiyi (Maldive) adaları yakınında batırmıştır. (Canadolite) dahil olmak üzere 68,274 tonluk gemi batırmıştır.

Ek : D [1]

Mesaj

Çok gizli

16 / A 16 - 18 Kasım
16 - Kasım - 1941

Admiraltıdan :

(Cornwall) kruvazörünün Hind Okyanusunda 8 - Mayıs - 1941 günü, (Sydney) in Avustralyanın batı sahilleri açıklarında 19 - Kasım - 1941 günü, (Devonshire) ın güney Atlantıkte 22 - Kasım - 1941 günü düşmanın kapan gemilerile yaptıkları muharebelerin incelenmesinden aşağıdaki sonuçlar çıkarılmıştır :

A) Gemilerin hüviyetlerinin tesbiti :

1 — (Cornwall) ın karşılaştığı kapan gemisi kendisini (Tamerlane) olarak bildirmiştir. Halbuki bu ismi taşıyan gemi bu bölgede bulunmuyordu.

2 — (Sydney) ın karşılaştığı kapan gemisi, çekilen tanınma işareti sorusuna, kendisinin (Straat Malakka) olduğu cevabını verdi. Halbuki bu ticaret gemisi ayni gün (Beira) dan hareket etmişti.

3 — (Dorsetshire) ın karşılaştığı kapan gemisi kendisini (Poliphemus) olarak bildirmişti ki; bu ticaret gemisi bu tarihte Nevyorkta bulunuyordu.

Mütalea :

4 — Düşman kapan gemileri kendilerini daima peçelemekte ve R R R R grupu ve 500 K/s ile veya tanınma işareti sorusu olarak çekilen bir işarete dost ticaret gemilerine ait hakikî isimlerle cevap vermektedirler.

5 — Gemilerin seyir ve seferi hakkındaki malûmatın kendilerine (yani İngiliz harp gemilerine) bildirmediği hakkındaki menfi istihbarata (bu, denizde raslanılan şüpheli gemiler tarafından ifade edilmektedir.) Güvenmiş olsalar bile tatbik edilen gizleme sistemi, şimdiye kadar gemi komutanlarını aldatacak mahiyette değildi.

6 — İngiliz, Amerikan ve müttefik ticaret gemileri hakkında Admiraltı ve deniz talimatı haberalma subayları tarafından verilen malûmat ile, tarafsız ticaret gemileri hakkında mahallî harp nakliyat subaylarının verdiği malûmat, gemi komutanlarının denizde karşılaştıkları dost gemilerin mevkilerini tesbit etmeğe imkân verdirecek kadar sıhhatli idi. Üs

[1] VI., VII. ve VIII inci kısımlara bakınız.

komutanları, emirlerinde bu işi yapmağa muktedir bulunan haberalma ve gemilerin harekâtını takip ve tesbit eden teşkilât vasıtasile bunu temin etmelidirler.

B) Tanınma işaretlerinin verilmesi:

Tanınma işaretleri talimatının, ticaret gemilerine ait olan kısmının kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Talimatın bu kısmı halen İngiliz ticaret gemileri ile bazı Hollanda gemilerine tatbik edilmekte, fakat bunun Amerikan ve diğer bütün müttefik gemilerine tatbikı için hazırlıklar yapılmaktadır.

C) Taktik:

Gemi komutanları düşman kapan gemilerinin vurucu kuvvetini olduğundan az tahmin etmektedirler. Bu gemilerin ekseriya fazla top ve torpedo ile kuvvetle teçhiz edilmiş oldukları ve (Ardief) ile donatıldıkları takdirde, uzak mesafelerden dahi ateş açabilecekleri dikkat nazarına alınmalıdır.

D) Denizaltı gemileri:

Dünyanın bütün deniz bölgelerinde harekât yapan düşman gemilerine denizaltı gemilerinin refakat ettikleri ve bu ticaret gemilerinin tatbik ettikleri tâbiye sisteminin İngiliz gemilerini bu denizaltı gemileri üzerine çekmek olduğunu gemi komutanları dikkat nazarına almalıdır.

———

Krokiler hakkında bazı notlar

1 No. lı kroki
(Alcantara) ın harekâtı
28 - Temmuz - 1940

(Alcantara) ın harekât raporuna ilişik krokideki, (Alcantara) ın seyir hattı gözükmektedir. Fakat düşman kapan gemisinin takip ettiği seyir yolu bulunmamaktadır. Bu raporda, düşmanın yalnız (Alcantara) dan olan başlangıç kerterizi bulunmakta, fakat geminin takip ettiği hakikî seyir hattının çıkarılması mümkün olamamaktadır. Bu sebepten, elde mevcut malûmata nazaran çizilmiş bulunan seyir hattını gösteren bir numaralı kroki düşmanın muhtemel hareket tarzını gösteren takribî bir kroki olarak kabul edilmelidir.

2 ve 3 No. lı krokiler
(Carnarvon Castle) in harekâtı
5 - Aralık - 1940

(Carnarvon Castle) ile Alman kapan gemisi arasında 5 - Aralık - 1940 günü yapılan muharebeye ait rapora ilişik kroki (Carnarvon Castle) ile kapan gemisinin rotalarını ihtiva etmektedir. Bu kroki bir mikyas üzerine çizilmediği gibi, düşmanın seyir hattı, rapor metnindeki rakamlardan birçok noktalarda tahalüf etmektedir. Bu sebepten, kapan gemisinin takip ettiği seyir hattı, elde mevcut malûmata göre hazırlanmış ve iki numaralı krokide gösterilmiştir. Bu da yukarki bir numaralı krokide olduğu gibi, ancak düşmanın muhtemel harekâtını gösteren bir kroki addedilmelidir. (Carnarvon Castle) ın raporundaki kroki, üç numaralı krokide gözükmektedir.

ALCANTARA İLE DÜŞMANIN KAPAN GEMİSİ ARASINDA 28/Tem./1940 GÜNÜ YAPILAN SAVAŞ

(Not: Düşman gemisinin rotası Alcantaranın raporundan alınan malumata dayanılarak çizilmiştir

Mıntaka : + 2 Saat

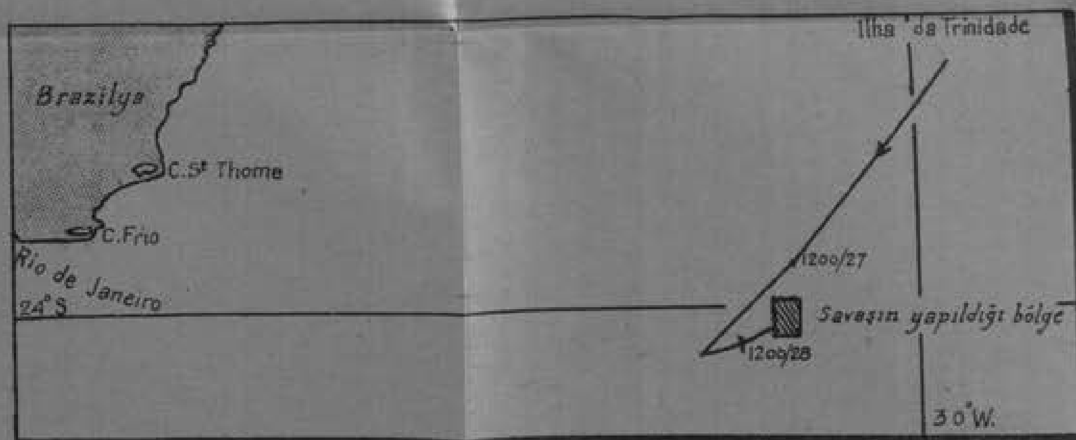
24°S
5′
10′
15′
20′

Kapan gemisi ateş açtı
Mesafe 16.000 yarda
4 salvo attı

1415
1420
15 mil
1406
1410
Bomba isabet
1406
1401
Ateş açtı
1400
1430
1435
1345
Alcantara
22 Mil
1413 Kapan gemisine isabet
1455?
1430 Takriben 14 30 da kıç toplarile ateş ediyor
1435 Sis
1515
1515

Rüzgâr Keşişleme
kuvveti 3

Alcantaranın rotası ————
Kapan gemisinin rotası - - - - - -

32°W
50′
31°40′W

KROKİ 2

CARNARVON CASTLE İLE ALMAN KAPAN GEMİSİ ARASINDA 5/Aralık/1940 GÜNÜ YAPILAN SAVAŞ

Bu kroki, 3 numaralı kroki esas tutularak çizilmiştir. (Krokiler hakkındaki nota bakınız.)

Mıntaka = + 2 saat

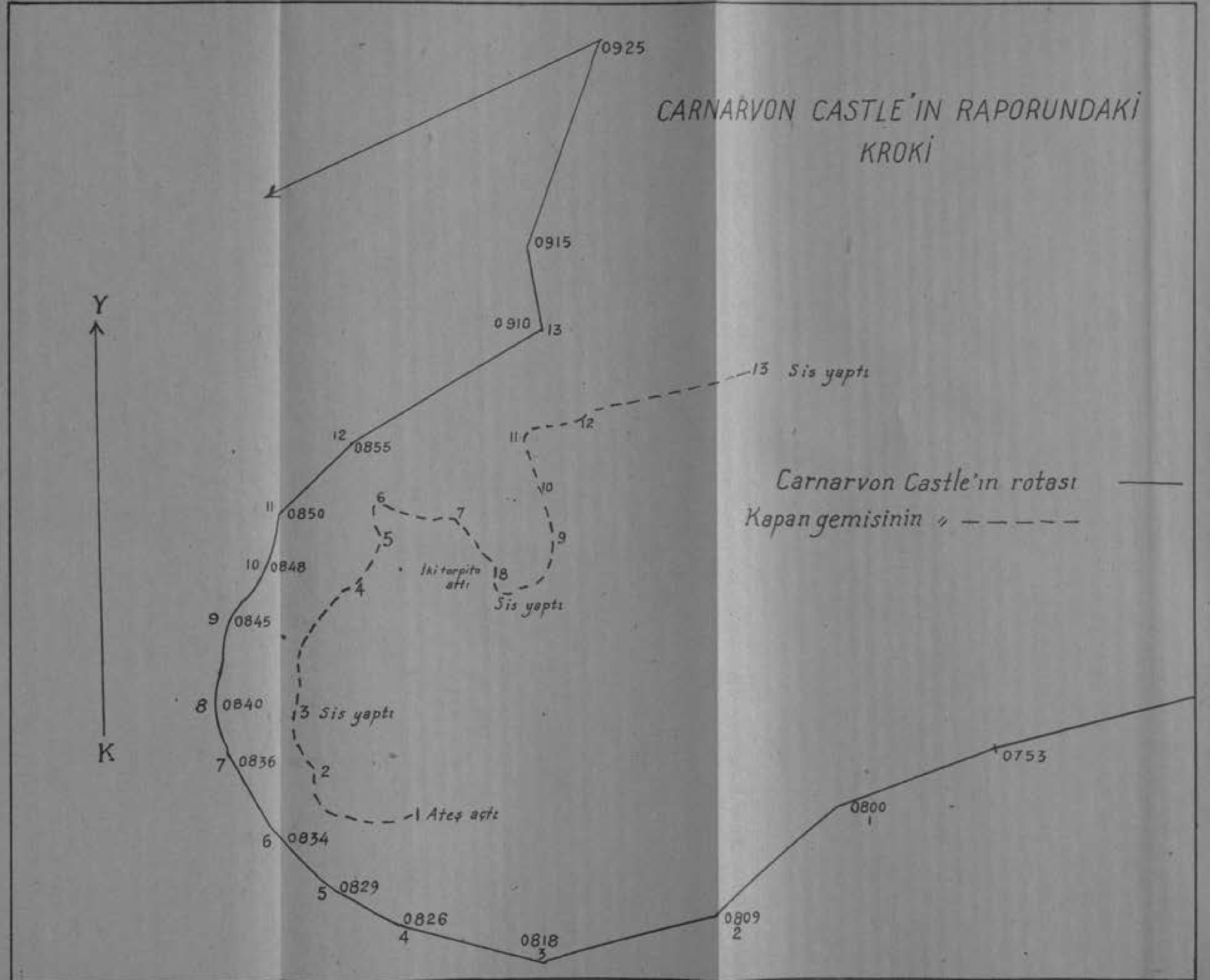
Rüzgâr Poyraz Kuvveti: 3

C. Sta Marta Grande
R. Grande do Sul
Montevideo
Lobos I.
Rio del Plata
Savaşın yapıldığı bölge
35° S
50° W.

0925
CARNARVON CASTLE
Alman kapan gemisi
0915
0911 Sis
0910
0911 Kapan gemisine isabet
0830
34
36
55
0850
0855
38
Torpito attı
Sis
40
0817
0844 Salvo atışı
0850
48
45
isabet aldı
0844
09
4 Salvo attı
Kıç tarafında yangın Sis
0840
Torpito isabet etmiyor
0800
0757
Kapan gemisi
1 Round.
"CARNARVON CASTLE"
0753
0757
0800
Mevki A = 31° - 06 T = 43° - 00
07
0829
0826
0809
17
0818

0 1 2 4 6 8 10 12 14 15 Mil

KROKİ 3

CARNARVON CASTLE'IN RAPORUNDAKİ KROKİ
Carnarvon Castle'ın rotası
Kapan gemisinin 〃
Y
K
0925
0915
0910
13
13 Sis yaptı
12
11
12 0855
11 0850
10 0848
9 0845
8 0840
7 0836
6 0834
5 0829
0826 4
0818 3
0809 2
0800 1
0753
10
9
8
7
6
5
4
İki torpito attı
Sis yaptı
3 Sis yaptı
2
1 Ateş açtı

KROKİ 4

CORNWALL İLE ALMAN KAPAN GEMİSİ ARASINDA 7-8 / MAY./ 941 GÜNÜ YAPILAN SAVAŞ

Mıntaka: – 5 Saat

0555-0715/7
Kapan gemisi (British Emperor)'ü
A=08°.30 + . T= 56°.. 25 +
de batırdı

KAPAN GEMİSİ

1808

Kapan gemisinin 13 mil süratle varabileceği bölge

13 mil ile varabileceği bölge

1733

1744

1808

1828

2130

$16\frac{1}{2}$ mil

Uçak

Uçak

Esas arama rotası

Cornwall'i gördü ve uzaklaşmak üzere dönüş yaptı

0330/8 143° ye rota değiştirdi.

13 Mil

kamerin gurubu: 03.30 / 8 mayıs

Uçak kapan gemisini gördü

0707

Uçağı gemiye aldı

1900

Her iki uçağını 0630 uçurdu

18 mil

0825 Uçaktan alınan keşif raporu üzerine dönüş yaptı

Uçak

1015

23 mil

1223

Uçak

26 mil

1343

Heriki uçağını uçurdu

1600

1714 Ateş açtı

28 mil

Kapan gemisi battı
8 Mayıs 17 26
A= 03° . 27 +
T= 56° . 38 +

1607 Düşman görünüyor

1619 rota değiştirdi

8°

6°

4°

2° N.

CORNWALL

Zeval 7 mayıs

38 mil

0815

20 mil

Cornwall Seychelles'le seyrediyor

12 mil

0625

"British Emperor'ün düşman hakkında verdiği alarm" üzerine 340° ye rota değiştirdi

56° E

58°

60°

SAVAŞIN YAPILDIĞI BÖLGE

+ Kapan gemisi battı

H.M.S. CORNWALL

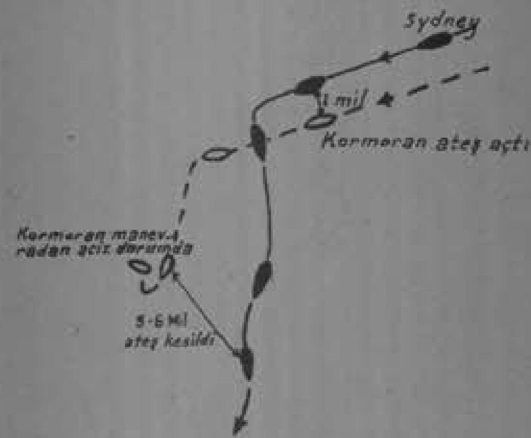
Mombasa

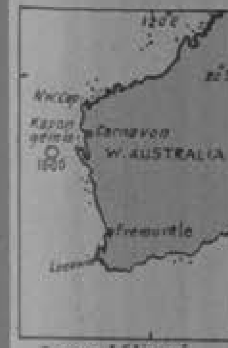
Seychelle Is

MADAGASCAR

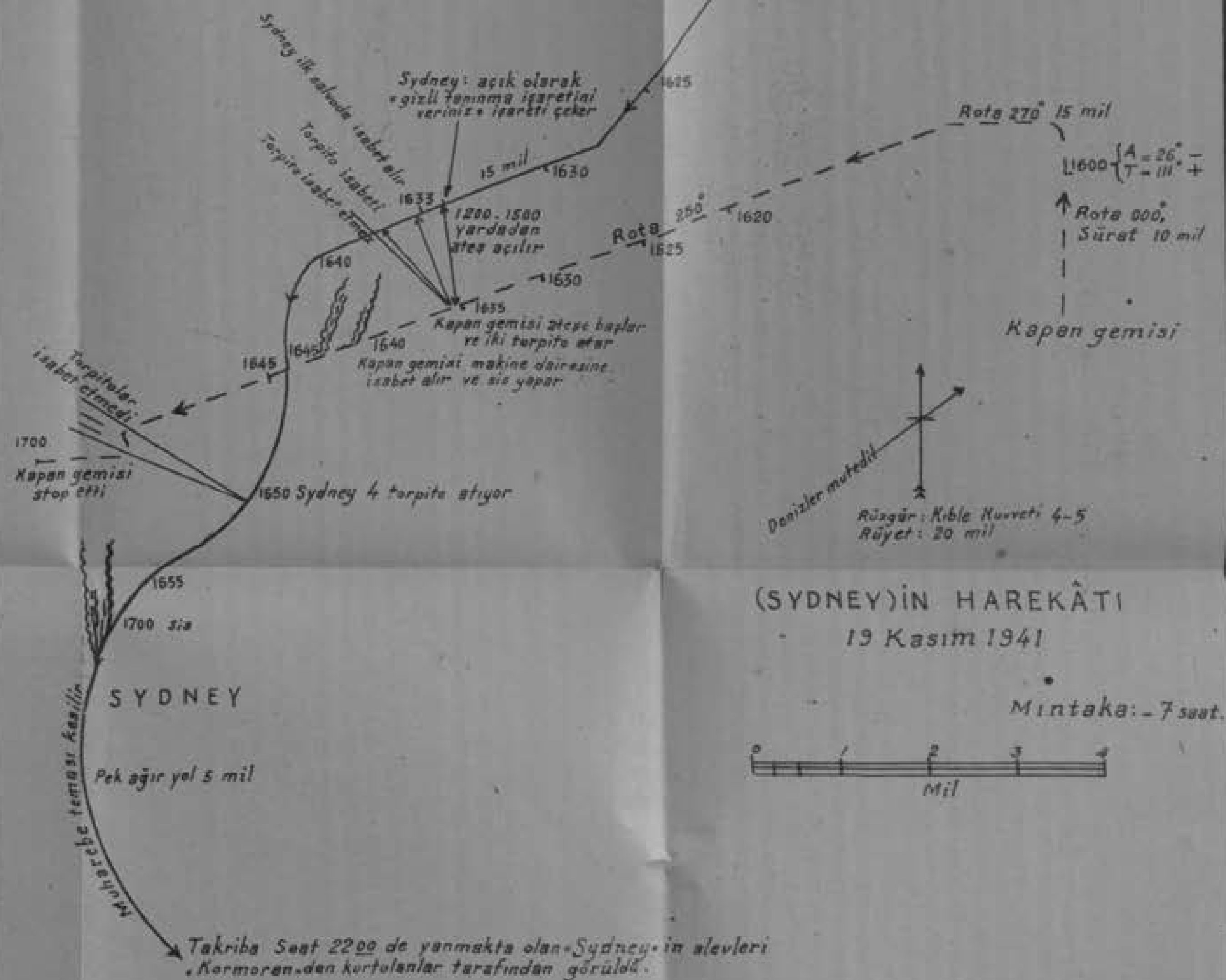
60° E

KROKİ 5

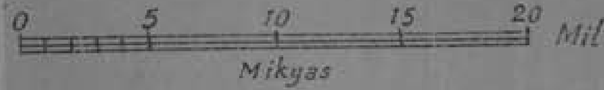
Sydney
1600
Rota 180°
25 Mil
1620

KROKI 6

(DORSETSHIRE)IN HAREKÂTI

I Aralık 1941

28°S

1615 Uçak Katapultla uçuruldu

DORSETSHIRE

1600

1633 Düşmanın ilk defa göründüğü mevki

1700

1708 Vasıtaların ilk defa göründüğü mevki

1718

1728

Düşman görüldü 1633

17 08 de ilk olarak 5 vasıta görüldü

1731 İhtar mermileri atıldı

1740

1750

Uçak yedekte çekilen vasıtaları gördü 2000

1718

1954 Uçak vasıtalar üzerinde

1730 Düşman gemisi vasıtalarını indirdi

1751 Yangın çıktı

1821 Battı.

1806

1812

1801

1817 Dönen uçak düşmanı gördü

1827

1846

Uçak gemiye alındı

Uçak öğleden sonra yapılan keşiften dönüyor

1900

1910

1920

1935 Uçak Katapultla uçuruldu

2000 Güneş gurup etti

2013

2042 Uçak gemiye alındı

2100

DORSETSHIRE

Uçağın öğleden sonra yaptığı keşif istikameti

4°W

KROKİ 7

20° W

OLWEN
4 Kasım Saat: 5 30 (G.V.V.)
A = 03.04 +
T = 22.42 −

CANTON
0745
1200/4
DORSETSHIRE
2000/4

St Pauls kayaları
6. Kas. 0845/6
Odenwald adlı Alman ticaret gemisi Amerikan (Omaha) ve (Somers) harp gemileri tarafından zaptedildi.

5. Kas.
Bu kıta 15 millik düşman süratine nazaran uçakla % 100 arandı. ayrıca gemilerde 12 mile kadar olan düşman süratine göre arama yapıldı.

Üstüva hattı

6 Kas
Bu kıta 10-11 mil düşman süratine göre uçak ve gemilerle % 100 arandı

15 mille 06 00 da
06 00 Tulu
0630/5
0830/5
Uçak
1030
1330
1600/5
1800
1900 Gurup
2000/5

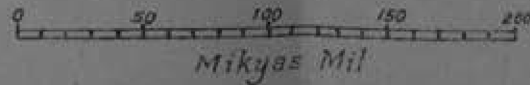
Güney atlantik bölgesi Dz. Kv. K. nın aranmasını emrettiği kıta

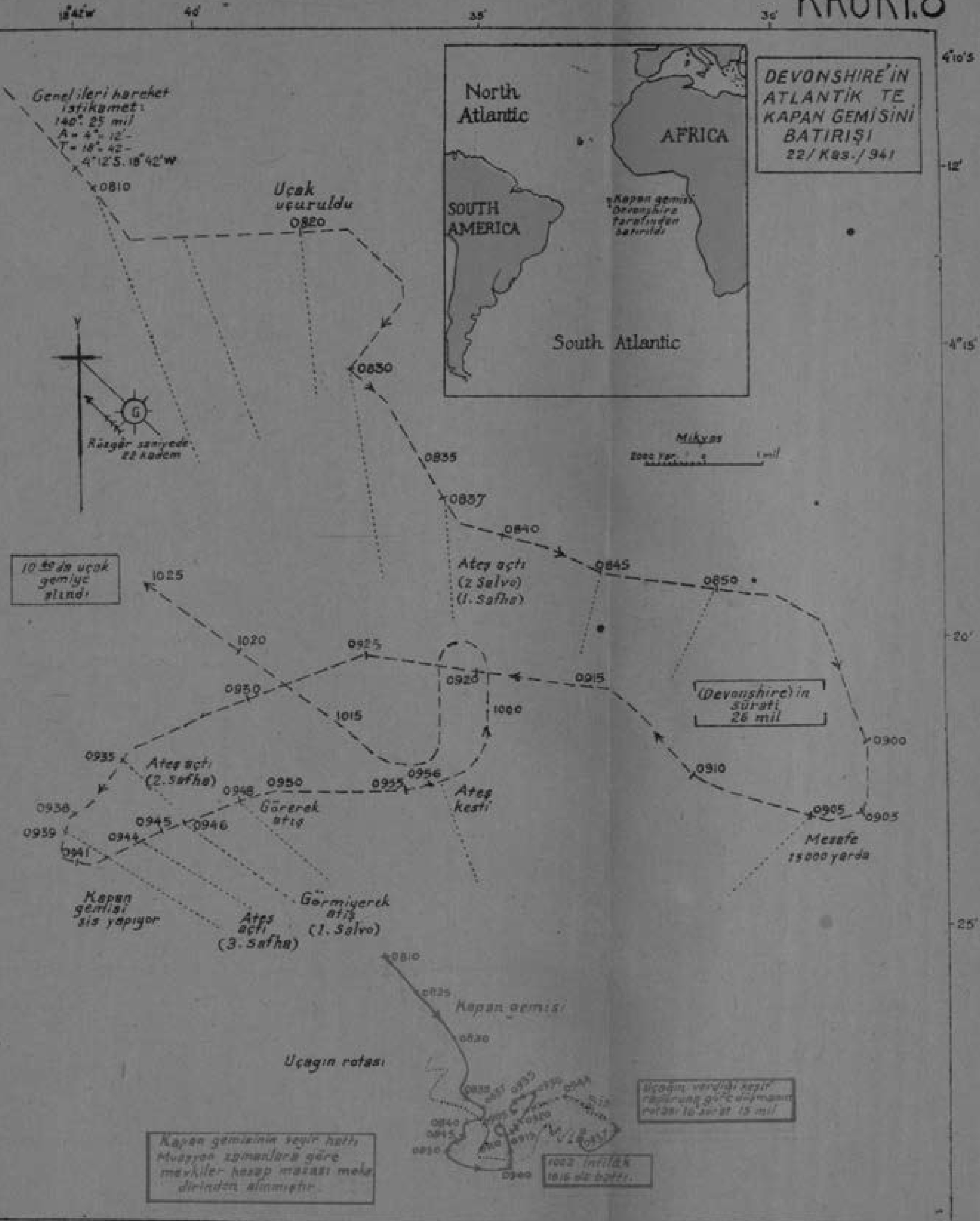
Mehtaplı gece Rüyet 8-10 mil
Gemiler 11 millik düşman süratine göre arama yaptılar

15 mil ile 11 30 da
1130
Uçak
15 mil ile 12 30 da
Uçak
1715
15 mille 17 15 de

11 mil ile 23 00 te
11 mille 01 00 de
10 mille 12 00 de
11 mille 05 00 te
Tulu 6 Kas. 05 00
0700/6
0930
Uçak
0840
1200
1000
1545/6
10 mille 12 00 de
Düşmanın 10 mil süratle ağda de varacağı mevki
Düşmanın 11 mil süratle ağda de varacağı mevki

(DORSETSHIRE) İN KAPAN GEMİSİNİ
BULMAK İÇİN YAPTIĞI ARAMA
4-6 Kasım 1941

KROKİ.8
DEVONSHIRE'İN
ATLANTİK TE
KAPAN GEMİSİNİ
BATIRIŞI
22/Kas./941
North Atlantic
AFRICA
SOUTH AMERICA
South Atlantic
Kapan gemisi Devonshire tarafından batırıldı
Genelileri hareket istikamet:
140°. 25 mil
A = 4°. 12'.
T = 18°. 42'.
4°12'S. 18°42'W
Uçak uçuruldu
Rüzgâr saniyede 22 kadem
Mikyas
2000 Yar.
1 mil
10 40 da uçak gemiye alındı
Ateş açtı (2 Selvo) (1. Safha)
(Devonshire)'in süratı 26 mil
Ateş açtı (2. Safha)
Görerek atış
Ateş kesti
Mesafe 15000 yarda
Kapan gemisi sis yapıyor
Ateş açtı (3. Safha)
Görmiyerek atış (1. Salvo)
Kapan gemisi
Uçağın rotası
Kapan gemisinin seyir hattı
Muayyen zamanlara göre
mevkiler hesap masası meka
dirinden alınmıştır
4°10'S
12'
4°15'
20'
25'
18°42'W
40'
35'
30'

İ	3
Boy	orta
N.	2673
cilt	7

